

ΕΚΘΕΣΙΣ ΠΕΠΡΑΓΜΕΝΩΝ
 ΤΟΥ ΕΝ ΒΕΝΕΤΙΑ, ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟΥ
 ΒΥΖΑΝΤΙΝΩΝ ΚΑΙ ΜΕΤΑΒΥΖΑΝΤΙΝΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
 ΚΑΤΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 1975

Προβαίνων κατωτέρω εἰς τὴν καθιερωμένην ἔκθεσιν πεπραγμένων τοῦ ἐν Βενετία Ἑλληνικοῦ Ἰνστιτούτου Βυζαντινῶν καὶ Μεταβυζαντινῶν Σπουδῶν κατὰ τὸ ἔτος 1975*, τὸ ἔνατον τῆς θητείας μου ὡς διευθυντοῦ αὐτοῦ, ἐπιθυμῶ ἐν ἀρχῇ νὰ ὑπογραμμίσω τὸ ἄκρως εὐχάριστον καὶ εὐοίωνον διὰ τὸ μέλλον τοῦ Ἰδρύματος γεγονός, ὅτι ἡ Ἑλληνικὴ Πολιτεία ἀπεφάσισε διὰ πρώτην φορὰν νὰ εἰσακούσῃ τὰς ἐπὶ σειρὰν ἐτῶν εἰς μάτην ὑποβαλλομένας εἰσηγήσεις μου καί, κατανοῦσα πλήρως τὴν μεγάλην ἐπιστημονικὴν καὶ ἐθνικὴν ἀποστολὴν του, νὰ περιβάλλῃ αὐτὸ μὲ τὴν στοργὴν καὶ τὸ ἐνδιαφέρον της. Τοῦτο ὀφείλεται κατὰ πρῶτον λόγον εἰς τὰ κατὰλληλα διαβήματα τοῦ ἐν Ρώμῃ νέου Πρέσβεως τῆς Ἑλλάδος κ. Ι. Κολιακοπούλου καὶ τοῦ Διευθυντοῦ Μορφωτικῶν Ὑποθέσεων τοῦ Ὑπουργείου Ἐξωτερικῶν Πρέσβεως κ. Δ. Πέτρου παρὰ τῷ κ. ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν Ὑπουργῷ, ὅστις ἀφοῦ ἐξήτασεν εὐμενῶς νέον ὑπόμνημά μου ἐπιδοθὲν εἰς αὐτὸν ὑπ' ἐμοῦ ἀντοπροσώπως τὴν 15 Μαΐου 1975, εὐηρεστήθη ἀφ' ἑνὸς νὰ διπλασιάσῃ τὴν ἐτησίαν τακτικὴν ἐπιχορήγησιν τοῦ Ὑπουργείου Ἐξωτερικῶν εἰς τὸ Ἰνστιτούτον καὶ νὰ διαθέσῃ καὶ ἔκτακτον ἐπιχορήγησιν διὰ τὸ 1975, ἀφ' ἑτέρου δὲ νὰ διατάξῃ ὅπως ἐξασφαλισθῇ νομοθετικῶς ἡ μονιμότης, ἡ συνταξιοδότησις καὶ ἡ μισθολογικὴ τακτοποίησις τῶν ὀλιγαριθμῶν ὑπαλλήλων τοῦ Ἰνστιτούτου, πράγματα ἀπολύτως ἀπαραίτητα δι' αὐτὴν ταύτην τὴν ἐπιβίωσιν τοῦ Ἰδρύματος. Εἰς τὸ ἔργον τοῦτο ἤλθε συνεπίκουρος καὶ ὁ κ. Ὑπουργὸς Πολιτισμοῦ καὶ Ἐπιστημῶν, ὁ ὁποῖος ἐνδιεφέρθη καὶ συνηγόρησεν ἐκθύμως ὑπὲρ τῆς ρυθμίσεως τῶν θεμάτων τούτων τοῦ Ἰνστιτούτου, διέθεσε δὲ καὶ μικρὰν ἐπιχορήγησιν διὰ τὰς ἐκδόσεις αὐτοῦ. Ἐξ ἄλλου, μέχρις ὀριστικῆς τακτοποιήσεως τοῦ μισθολογικοῦ θέματος τῶν ὑπαλλήλων τοῦ Ἰνστιτούτου, διὰ τῆς ἀπὸ 21 Ἰουλίου 1975 ὑπ' ἀριθ. 28107/5073 κοινῆς ἀποφάσεως τῶν Ὑπουργῶν Προεδρίας Κυβερνήσεως, Οἰκονομικῶν καὶ Ἀπασχολήσεως (ΦΕΚ/Β', ἀρ. 762 τῆς 23.7.1975), προκληθείσης

* Τὰς προηγουμένας ἐκθέσεις μου βλ. εἰς τὰ «Θησαυρίσματα», τόμ. 4 (1967), σ. 225-241 (ἔτ. 1966-1967), τόμ. 5 (1968), σ. 255-287 (ἔτ. 1968), τόμ. 6 (1969), σ. 301-325 (ἔτ. 1969), τόμ. 7 (1970), σ. 289-317 (ἔτ. 1970), τόμ. 8 (1971), σ. 295-318 (ἔτ. 1971), τόμ. 9 (1972), σ. 316-340 (ἔτ. 1972), τόμ. 10 (1973), σ. 381-409 (ἔτ. 1973) καὶ τόμ. 11 (1974), σ. 358-389 (ἔτ. 1974).

κατόπιν τοῦ ὑπ' ἀριθ. πρωτ. 80 Α/1 ἀπὸ 10.4.1975 ἐγγράφου μου, καθωρίσθησαν αἱ ἀποδοχαὶ τῶν τριῶν μισθωτῶν τῶν ἀπασχολουμένων ἐπὶ σχέσει ἐργασίας ἰδιωτικοῦ δικαίου παρὰ τῷ Ἰνστιτούτῳ εἰς ἐπίπεδα ἱκανοποιητικά.

Πάντα τὰ ἀνωτέρω μέτρα θὰ προφυλάξουν τὸ Ἴδρυμα ἀπὸ τῶν κινδύνων τοὺς ὁποίους εἶχον ἐπισημάνει εἰς τὰ μέχρι τοῦδε ὑπομνήματά μου καὶ θὰ συντελέσουν εἰς τὴν προώθησιν τοῦ ἔργου αὐτοῦ. Ἡ αὔξησις ἄλλωστε τῆς κρατικῆς ἐπιχορηγήσεως ἦτο ἀπολύτως ἀναγκαία ἕνεκα τῆς συνεχοῦς ἀνόδου τοῦ τιμαρίθμου, τῆς αὔξεσεως τῶν φόρων ἐν Ἰταλίᾳ καὶ τῆς ὡς ἄνω βελτιώσεως τῶν ἀποδοχῶν τοῦ προσωπικοῦ τοῦ Ἰδρύματος, ἐπέτρεψε δὲ σὺν τοῖς ἄλλοις εἰς ἡμᾶς νὰ ἐντεινώμεν τὸν ρυθμὸν καὶ νὰ πολλαπλασιάσωμεν τὰς ἐκδόσεις τοῦ Ἰνστιτούτου¹. Ἐλπίζομεν ὅτι τὸ ὑπὸ τῆς Πολιτείας ἐπιδειχθὲν ὑπὲρ τοῦ ἡμετέρου Ἰδρύματος ἐνδιαφέρον, ἀντάξιον τῆς μεγάλης αὐτοῦ ἀποστολῆς, θὰ βαίνη εἰς τὸ μέλλον συνεχῶς αὐξανόμενον, ἐπ' ὠφελείᾳ τοῦ ἔργου αὐτοῦ.

Α'. ΕΡΓΑ ΑΝΑΚΑΙΝΙΣΕΩΣ ΚΑΙ ΑΝΑΔΙΟΡΓΑΝΩΣΕΩΣ

Αἱ ἐν Βενετίᾳ κρατοῦσαι συνθήκαι εἰς τὸν τομέα τῆς ἀνοικοδομήσεως, αἵτινες περιεγράφησαν ἐν τῇ περαιοιῇ ἐκθέσει μου², παρέμειναν δυστυχῶς ἀναλλοίωτοι καὶ κατὰ τὸ ἔτος 1975, εἰς τρόπον ὥστε νὰ εὐρισκώμεθα ἐν ἀπολύτῳ ἀδυναμίᾳ ὄχι μόνον νὰ συνεχίσωμεν τὰ ἔργα ἀνακαίνεσεως καὶ ἀξιοποιήσεως τῶν ἐν Βενετίᾳ ἀκινήτων τοῦ Ἰνστιτούτου, ἀλλὰ καὶ νὰ προβῶμεν καὶ εἰς αὐτὰ τὰ ἀπαραίτητα ἔργα ἐπισκευῆς καὶ συντηρήσεως τῶν ἐκ τοῦ χρόνου συνεχῶς ὑφισταμένων ζημίας κτηρίων. Καὶ ἐπειδὴ δυστυχῶς δὲν προβλέπεται ταχεῖα βελτίωσις τῆς καταστάσεως, θὰ ἀναγκασθῶμεν, χωρὶς νὰ ὑπολογίζωμεν πλέον εἰς τὴν ἐκ τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ ἀπὸ ἐτῶν ματαίως ἀναμενομένου ἰταλικοῦ «Νόμου τῆς Βενετίας» ἐλπυζομένην ἐνίσχυσιν, νὰ προβῶμεν εἰς τὰς ἐν τῷ Campo dei Greci ἐπιβαλλομένας ἐπισκευὰς τῶν ὑδρορροῶν καὶ τῶν μικρῶν ρωγμῶν τοῦ τρούλλου τοῦ ναοῦ τοῦ Ἁγίου Γεωργίου, τὴν κατασκευὴν νέων παραθυροφύλλων αὐτοῦ καὶ τὴν ἐπισκευὴν καὶ βαφὴν τῶν ἐκ τῆς σκωρίας διαβεβρωμένων σιδηρῶν κιγκλιδωμάτων τῶν θυρῶν τοῦ Campo, παρὰ τὰς σημαντικὰς δαπάνας αἱ ὁποῖαι θὰ ἀπαιτηθοῦν.

Μικρὰς ἐργασίας συντηρήσεως καὶ ἐπισκευῆς ἀκινήτων τοῦ Ἰνστιτούτου, ἀπολύτως ἀναγκαίας, ἐξετελέσαμεν βεβαίως καὶ ἐφέτος, καὶ ταύτας ὅμως μετὰ πολλῆς δυσχερείας, ἕνεκα τῆς γενικῆς ἀπαγορεύσεως.

Μεταξὺ δὲ τῶν ἔργων ἀνακαίνεσεως καὶ ἀναδιοργανώσεως τοῦ Ἰνστιτούτου,

1. Βλ. κατωτέρω, σ. 303-304.

2. Βλ. «Θησαυρίσματα», τόμ. 11 (1974), σ. 358-359.

ἄς σημειωθοῦν ἡ κατασκευὴ μεγάλης ξυλίνης βιβλιοθήκης εἰς τὸ μέσον τῆς ἀποθήκης τῶν ἐκδόσεων, καταστάσης ἀπαραιτήτου ἕνεκα τῆς συσσωρεύσεως τῶν ἀντύπων τῶν νέων ἐκδόσεων καὶ ἠλεκτρικῆς ἀθροιστικῆς ἀριθμομηχανῆς πρὸς διευκόλυνσιν τῆς λογιστικῆς ὑπηρεσίας τοῦ Ἰδρύματος.

Τὰς ἐργασίας τῆς Διαχειριστικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Ἰνστιτούτου διευκόλυνεν ἡ συμπλήρωσις αὐτῆς διὰ τοῦ κατὰ τὸν μῆνα Ἰούνιον ἀφιχθέντος νέου Προξένου Βενετίας κ. Στεφάνου Ποταμιάνου, ἡ μετὰ τοῦ ὁποίου συνεργασία μας εἶναι λίαν ἀποδοτικὴ.

Β'. ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΝ ΕΡΓΟΝ

Ἄδιάπτωτον συνέχισθη κατὰ τὸ 1975 τὸ ἐπιστημονικὸν ἔργον τοῦ Ἰνστιτούτου εἰς διαφόρους τομεῖς, ἀπολογισμὸν τοῦ ὁποίου παρέχομεν κατωτέρω.

1) ΕΡΕΥΝΗΤΑΙ

Εἰς τὸ Ἰνστιτούτον ἐφιλοξενήθησαν κατὰ τὸ 1975 οἱ πέντε ἐκ τῶν περυσινῶν ὀκτὼ ὑποτρόφων ἐρευνητῶν, ἧτοι α) ὁ κ. Ἀγαμέμνων Τσελίκας, β) ἡ δ. Μαρία Κωνσταντουδάκη, γ) ἡ δ. Μαρία Καζανάκη, δ) ἡ δ. Χρυσάνθη Παναγιωτοπούλου καὶ ε) ἡ δ. Εὐτυχία Λιάτα, περὶ τῶν ἐργασιῶν τῶν ὁποίων διελάβομεν καὶ εἰς τὴν περυσινήν ἔκθεσιν. Ἐκ τούτων ἀπεχώρησαν ἤδη ἡ δ. Μαρία Καζανάκη, ληξάσης τῆς ὑποτροφίας της καὶ ὁ κ. Ἀγαμέμνων Τσελίκας, ὅστις εἶχε λάβει νέαν ἑξάμηνον παράτασιν τῆς ἰδικῆς του, τῆς ὁποίας ὅμως παρατάσεως δὲν ἔκαμε χρῆσιν εἰς τὸ ἀκέραιον, παρέμειναν δὲ καθ' ὅλον τὸ ἔτος ἐργαζόμενοι αἱ ὑπόλοιποι τρεῖς, τῶν ὁποίων ἡ ὑποτροφία παρετάθη ὑπὸ τῆς Ἐποπτικῆς Ἐπιτροπῆς τῇ προτάσει μου ἐπὶ ἕν εἰσέτι ἔτος. Σημειωτέον ὅτι εἰς τὸν κατὰ τὰ μέσα τοῦ παρόντος μηνὸς διεξαχθέντα ὑπὸ τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν διαγωνισμὸν πρὸς ἐπιλογὴν τριῶν νέων ὑποτρόφων ἐπέτυχον οἱ κ. κ. Γρ. Σκλαβενίτης, Π. Μιχαηλάρης καὶ ἡ δ. Ἀναστασία Παπαδία, οἵτινες καὶ ἀναμένονται νὰ ἔλθουν εἰς Βενετίαν κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ προσεχοῦς ἔτους. Κατωτέρω διαλαμβάνω περὶ τῆς ἐπιστημονικῆς ἐργασίας ἑνὸς ἐκάστου ἐκ τῶν ὡς ἄνω ἐν τῷ Ἰνστιτούτῳ ἐργασθέντων πέντε ἐρευνητῶν.

α) Ὁ κ. Ἀγαμέμνων Τσελίκας, συνεχίζων τὴν ἐργασίαν του πρὸς σύνθεσιν τῆς διδακτορικῆς του διατριβῆς περὶ τῶν πρώτων Ἑλλήνων κωδικογράφων ἐν Βενετία (1438-1520), δι' ἣν ἐχορηγήθη εἰς αὐτὸν ὑπὸ τῆς Ἐποπτικῆς Ἐπιτροπῆς, τῇ προτάσει μου, καὶ νέα ἑξάμηνος παράτασις τῆς ὑποτροφίας του, ἐπεχείρησε πρῶτον συμπληρωματικὰς ἐρεῦνας εἰς τὰ Κρατικὰ Ἀρχεῖα τῆς Βενετίας καὶ

διεξήλθε τὰ ἐπιστολόρια Ἰταλῶν οὐμανιστῶν, δεύτερον ἐξήτασεν ὑπὸ ἔπομιν παραδόσεως κειμένου τὰ ὑπὸ τῶν ἐν λόγῳ κωδικογράφων ἀντιγραφέντα ἐν Βενετία χειρόγραφα καὶ τρίτον προέβη εἰς τὴν σύνταξιν ἱκανοῦ μέρους τῆς διατριβῆς.

Αἱ κυριώτεραι σειραὶ τὰς ὁποίας διεξήλθεν εἰς τὰ Κρατικὰ Ἀρχεῖα τῆς Βενετίας εἶναι αἱ ἀκόλουθοι : Senato Misti (reg. 50 - 60), Consiglio X. Parti Miste (filze 3 - 6), Collegio, Notatorio (reg. 6 - 17), Inquisitori dello Stato (b. 911 - 912), Quarantia Civil Vecchia (reg. 98 - 99), Cancelleria Inferior, Miscellanea (b. 13, 22 - 29, 49 καὶ 119 - 119 bis), Provveditori da Terra e da Mar (reg. 26), Rason Vecchie, Officiali (b. 52 - 54 καὶ 92), Duca di Candia (b. 3, 4, 8, 30 - 32 bis) καὶ Notai di Candia b. 2 (Francesco Avonal), b. 3 (Crist. Arcoleo), b. 18 (P. Bonasseri), b. 27 - 28 (Fr. Castrolilaca), b. 29 (Gabr. Catacalo καὶ Fr. Capello), b. 34 (Giov. Caludi καὶ Giov. Corner), b. 90 (Giorg. καὶ Giov. Dono), b. 116 (Bern. Gavalà καὶ Gir. Zusto), b. 117 - 121 (Cyr. Gradenigo), καὶ 245 (Andr. Sevastò).

Εἰς τὴν Μαρκιανὴν Βιβλιοθήκην ἐξήτασε περὶ τοὺς 100 κώδικας περιέχοντας κείμενα, τῶν ὁποίων ἡ σύγκρισις πρὸς τὰ ὑπὸ τῶν ὑπ' αὐτοῦ μελετωμένων κωδικογράφων ἀντιγραφέντα τὸν ἐβοήθησεν εἰς τὴν ἐκτίμησιν τῶν τελευταίων τούτων ἀπὸ κριτικῆς πλευρᾶς. Ἐκ τῶν οὐμανιστικῶν ἐπιστολαρίων ἐμελέτησε τὰ τῶν Guarino Veronese, Francesco Barbaro, Ambrosio Traversari καὶ καρδινάλιου Βησσαρίωνος.

Τὰ ἤδη συνταχθέντα κεφάλαια τῆς διδακτορικῆς διατριβῆς του ὑπέβαλεν ἤδη εἰς ἐμὲ πρὸς διόρθωσιν.

Παραλλήλως ὁ κ. Τσελίκας συνέταξεν ἐργασίαν ὑπὸ τὸν τίτλον «*Πέντε ἀνέκδοτα βυζαντινὰ ἐρωτικά ποιήματα σὲ Μαρκιανὸ κώδικα*», ἣτις δημοσιεύεται εἰς τὸν τόμον 12 (1975) τῶν «*Θησαυρισμάτων*»³, παρέδωκε δὲ καὶ διὰ τοὺς προσεχεῖς τόμους ἑτέρας δύο ἐργασίας ὑπὸ τὸν τίτλον «*Ἀριθμογραφικὴ παράστασις τῶν τύπων τῶν χαρακώσεων τῶν χειρογράφων*» καὶ «*Ἑπτὰ ἐπίσημα κυπριακὰ ἐκκλησιαστικὰ ἔγγραφα (1578 - 1771)*». Δύο ἑτέρας ἐργασίας παρεσκεύασε καὶ ἀπέστειλε πρὸς δημοσίευσιν ἀλλαχοῦ, ἦτοι μίαν εἰς τὴν «*Ἐπετηρίδα Ἑταιρείας Στερεοελλαδικῶν Μελετῶν*» ὑπὸ τὸν τίτλον «*Παχώμιος ὁ Αἰτωλός, μεταφραστὴς ἀσκητικῶν λόγων τοῦ Μ. Βασιλείου*» καὶ ἑτέραν εἰς τὰ «*Πρακτικὰ τοῦ Α' Διεθνοῦς Συνεδρίου Πελοποννησιακῶν Σπουδῶν μὲ θέμα «Παλαιογραφικὲς ἐρευνες στὰ μοναστήρια τῆς Πάτρας*».

Ἐπειδὴ παρέστη ἀνάγκη, πρὸ τῆς ἀποπερατώσεως τῆς διατριβῆς του, ὅπως

3. Βλ. σ. 148 - 154.

συμπλήρωση αὐτὴν ἐνιαχοῦ δι' ἐρευνῶν ἐν Παρισίοις, χρησιμοποιῶν κυρίως τὴν πλουσιωτάτην συλλογὴν τῶν ἑλληνικῶν χειρογράφων τῆς Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης τῆς Γαλλίας, ἐχορηγήθη εἰς αὐτόν, κατόπιν ἐνεργειῶν μου καὶ χάρις εἰς τὸ ἐνδιαφέρον τῆς καθηγητρίας τῆς Σορβόννης κ. Hélène Ahrweiler, ὑποτροφία ἐκ μέρους τοῦ Ἐθνικοῦ Κέντρου Ἐπιστημονικῆς Ἐρεῦνης τῆς Γαλλίας, ἵνα ἐργασθῆ ἐπὶ τινα χρόνον ἐν τῷ ὑπ' αὐτῆς διευθυνομένῳ Κέντρῳ Μελετῶν καὶ Ἐρευνῶν τῆς Ἱστορίας καὶ τοῦ Πολιτισμοῦ τοῦ Βυζαντίου. Ὁ κ. Τσελίκας ἀνεχώρησεν ἐκ τοῦ Ἰνστιτούτου διὰ Παρισίους τὴν 12^{ην} Δεκεμβρίου, ἐλπίζομεν δὲ ὅτι αἱ αὐτόθι ἐρευναὶ του θὰ ἐπιτρέψουν εἰς αὐτὸν τὴν ταχεῖαν ἀποπεράτωσιν τῆς διατριβῆς του. Ἡ ἐν γένει ἐργασία τοῦ κ. Τσελίκα εἰς τὸ Ἰνστιτούτον ὑπῆρξε λίαν ἀποδοτικὴ, ἐβοήθησε δὲ οὗτος ἡμᾶς μετὰ πολλῆς φιλοτιμίας καὶ ἀποτελεσματικότητος καὶ ὡς προσωρινὸς βιβλιοθηκᾶριος καὶ εἰς τὴν διεκπεραίωσιν ἄλλων ἐργασιῶν τοῦ Ἰνστιτούτου.

β) Ἡ δ. Μαρία Κωνσταντουδάκη, χάριν τῆς ὑπ' αὐτῆς ἀναληφθείσης διδακτορικῆς διατριβῆς μὲ θέμα τὰς ἰταλικὰς ἐπιδράσεις εἰς τὴν ζωγραφικὴν τοῦ Μιχαήλ Δαμασκηνοῦ, συνεπλήρωσεν ἐφέτος τὴν βιβλιογραφικὴν ἐρευναν περὶ Ἰταλῶν καλλιτεχνῶν τοῦ 15^{ου} αἰῶνος καὶ ἐνεβάθυνεν εἰς τὴν ἐξέτασιν ὄρισμένων ζωγράφων καὶ χαρακτῶν τῆς βενετικῆς ἰδία σχολῆς, ὑπὸ τῶν ὁποίων ὁ Δαμασκηνὸς ἦτο φυσικώτερον νὰ ἔχῃ ἐπηρεασθῆ. Ἐργασθεῖσα εἰς τὰς βιβλιοθήκας τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἰνστιτούτου, τοῦ Ἰδρύματος Giorgio Cini, τοῦ Μουσείου Correr καὶ τοῦ Ἰδρύματος Querini Stampalia, συνέλεξε χρησίμους διὰ τὴν διατριβὴν τῆς πληροφορίας διὰ τῆς ἀποδελτιώσεως πολυαρίθμων ἑλληνικῶν καὶ ξένων ἐπιστημονικῶν περιοδικῶν, ὡς ἡ «Ἀρχαιολογικὴ Ἐφημερίς», τὸ «Ἀρχαιολογικὸν Δελτίον», τὸ «Δελτίον τῆς Χριστιανικῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρείας» τὰ «Κρητικὰ Χρονικὰ» καὶ τὰ ξένα περιοδικὰ «Apollo», «Arte Veneta», «Bollettino di Musei Civici Veneziani», «Critica d'Arte», «I Quaderni del conoscitore di stampe», «Journal of the Warburg and Courtauld Institutes», «La Revue du Louvre et des Musées de France», «Répertoire d'art et d'iconographie», «Saggi e Memorie di storia dell'arte», «The Art Bulletin», «The Burlington Magazine», «The Connoisseur», Zeitschrift für Kunstgeschichte» κ.ἄ. Διεξήλθεν ἐπίσης καταλόγους ἐκθέσεων, συμμείktους τόμους καὶ ἄλλας εὐκαιρικὰς ἐκδόσεις. Πλὴν τῶν βενετικῶν βιβλιοθηκῶν, εἰργάσθη ἐπ' ὀλίγον καὶ εἰς τινὰς ἐπαρχιακὰς βιβλιοθήκας (Bassano, Belluno, Bologna, Ferrara, Modena, Padova, Treviso, Udine) πρὸς ἀνεύρεσιν δυσπροσίτων μελετῶν. Ἦδη,

όλοκληρωθείσης σχεδὸν τῆς συλλογῆς τοῦ ὕλικου, συντάξε τὸ γενικὸν διάγραμμα τῆς διατριβῆς της καὶ ἤρχισε τὴν ἐπεξεργασίαν ὠρισμένων τμημάτων αὐτῆς.

Παραλλήλως ἡ δ. Κωνσταντουδάκη, συνεχίζουσα τὴν συλλογὴν ἀρχαιοῦ ὕλικου εἰς τὰ Κρατικά Ἀρχεῖα τῆς Βενετίας, ἠρξήνησεν ἐφέτος συστηματικῶς ἐκ τοῦ ἀρχείου τοῦ Δούκα τῆς Κρήτης τὴν σειρὰν τῶν «Memoriali» (πρόφην «Memoriali ed Atti»), ὡς καὶ τοὺς φακέλους Gastaldi Ducali, Giudicati - Possessi - Stime - Traslati, Giudici del Proprio, ὅπου ὅμως οὐδὲν περὶ Δαμασκηνοῦ ἀνευρέθη. Ἀντιθέτως, ἡ συγκομιδὴ ὑπῆρξε πλουσία ὡς πρὸς ἄλλα θέματα, διὰ τὰ ὁποῖα συνέλεξεν ὕλικὸν καὶ προτίθεται νὰ τὸ δημοσιεύσῃ προσεχῶς. Ἐπεδόθη ἐπίσης εἰς τὴν ἔρευναν Βενετῶν συμβολαιογράφων (Archivio di Stato di Venezia - Sezione Notarile, Atti) τῶν ἐτῶν κατὰ τὰ ὁποῖα εἶναι γνωστὸν ὅτι ὁ Δαμασκηνὸς διέτριβεν ἐν Βενετίᾳ. Αἱ συναχθεῖσαι ὅμως περὶ αὐτοῦ μαρτυραὶ ὑπῆρξαν πενιχραί.

Τῇ βοήθειᾳ τοῦ κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος συγκεντρωθέντος ἀρχαιοῦ ὕλικου, ἰδίᾳ ἐκ τοῦ ἀρχείου τοῦ Δούκα τῆς Κρήτης καὶ τῶν Κρητῶν νοταρίων, συνέταξεν ἐκτενεστάτην ἐργασίαν ὑπὸ τὸν τίτλον «Μαρτυρίες ζωγραφικῶν ἔργων στὸ Χάνδακα σὲ ἔγγραφα τοῦ 16ου καὶ 17ου αἰ.», ἣτις καὶ δημοσιεύεται εἰς τὸν τόμον 12 (1975) τῶν «Θησαυρισμάτων»⁴.

Κατὰ τὴν διεξαγωγὴν τῶν ἀρχαιακῶν τούτων ἐρευνῶν της εἰς τὸ Ἀρχεῖον τοῦ Δούκα τῆς Κρήτης, ἡ δ. Κωνσταντουδάκη ἠτύχησε νὰ ἀνεύρῃ ἄγνωστα μέχρι τοῦδε ἔγγραφα ἀναφερόμενα εἰς τὸν ἐπιφανῆ Ἑλληνα ζωγράφον Δομήνικον Θεοτοκόπουλον. Τὰ ἔγγραφα ταῦτα προσφέρουν νέας πολυτίμους εἰδήσεις διὰ τὴν παρουσίαν αὐτοῦ εἰς τὸν Χάνδακα καὶ μέχρι τοῦ τέλους τοῦ 1566 καὶ ἀκολούθως τὴν ἐγκατάστασίν του εἰς τὴν Βενετίαν ἤδη τὸν Αὐγούστον τοῦ 1568, εἶναι δὲ καὶ ἄλλως σημαντικά. Ἡ ἀποκαλυπτικὴ αὕτη ἐργασία θὰ δημοσιευθῇ ἐπίσης (γαλλιστί) εἰς τὸν τόμον 12 (1975) τῶν «Θησαυρισμάτων»⁵. Ἐξ ἄλλου ἡ δ. Κωνσταντουδάκη ἐξακολουθεῖ παρακολουθοῦσα τακτικῶς εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τῆς Βενετίας τὰ μαθήματα τῆς μεσαιωνικῆς καὶ νεωτέρας τέχνης, διὰ τρίτον κατὰ σειρὰν ἔτος, ὡς καὶ τὰ τῆς συγχρόνου τέχνης διὰ δεύτερον. Τέλος, κατὰ τὴν διάρκειαν ὀλιγοήμερου ἐρευνητικοῦ ταξιδίου εἰς τὴν Νότιον, Δυτικὴν καὶ Βόρειον Γαλιάν, ἔσχε τὴν εὐκαιρίαν νὰ ἔλθῃ εἰς ἄμεσον ἐπαφὴν πρὸς ἔργα τέχνης, ἐμελέτησε δὲ καὶ εἰς τὴν Ἑθνικὴν Βιβλιοθήκην τῶν Παρισίων ἔργα σχετικὰ πρὸς τὸ θέμα τῆς διατριβῆς της.

4. Βλ. σ. 35 - 136

5. Βλ. σ. 292 - 308.

Ἔνεκα τῶν μεγάλων καὶ σημαντικῶν ἐργασιῶν, τῆς ἐξαιρέτου ἐπιδόσεως καὶ τῶν ἀποκαλυπτικῶν εὐρημάτων τῆς δ. Κωνσταντουδάκη, ἡ Ἐποπτικὴ Ἐπιτροπὴ τοῦ Ἰνστιτούτου ἀνενέωσε προθύμως τὴν ὑποτροφίαν αὐτῆς καὶ δι' ὄλοκληρον τὸ τρίτον ἔτος.

γ) Ἡ δ. Μαρία Καζανάκη, ἥτις, ληξάσης τῆς ὑποτροφίας της, ἀνεχώρησεν ἐκ τοῦ Ἰνστιτούτου τὴν 30 Αὐγούστου, συνέλεξε συμπληρωματικὰ πληροφορίας εἰς τὰ Κρατικὰ Ἀρχεῖα τῆς Βενετίας ἐκ τῶν καταστίχων τῶν νοταρίων τοῦ Χάνδακος, ἀναφερομένας εἰς τοὺς δύο ὁμωνύμους ζωγράφους Λαμπάρδους, περὶ ὧν ἀνέλαβε νὰ συντάξῃ διδακτορικὴν διατριβὴν, καὶ χρησίμους διὰ τὴν χρονολογήσιν καὶ τὴν ἀπόδοσιν τῶν εἰς ἑκάτερον ἐξ αὐτῶν ἀνηκόντων ἔργων. Πρὸς τοῦτο ἠρεύνησε κατὰστίχα Κρητῶν νοταρίων τοῦ τέλους τοῦ ΙΓ' αἰῶνος, ὡς καὶ τινὰς φακέλους ἐκ τοῦ ἀρχείου τοῦ Δούκα τῆς Κρήτης. Ἐκ τῆς ἐρεῦνης ταύτης προέκυψεν ὅτι ὁ παλαιότερος (Ἐμμανουὴλ Λαμπάρδος τοῦ παπᾶ Νικολάου) ἀπαντᾷ ἀπὸ τοῦ 1587 μέχρι τοῦ 1631 καὶ ὁ νεώτερος (Ἐμμανουὴλ Λαμπάρδος τοῦ Πέτρου) ἀπὸ τοῦ 1623 μέχρι τοῦ 1644. Τῇ βοηθείᾳ ἄλλων ἀρχειακῶν πληροφοριῶν κατήρτισε καὶ τὰ γενεολογικὰ δένδρα τῶν ζωγράφων. Παραλλήλως συνέχισε τὴν μελέτην τῆς βιβλιογραφίας καὶ ἐπεσκέφθη τὰς πινακοθήκας καὶ τὰ Μουσεῖα τῆς Ρώμης καὶ τοῦ Μιλάνου.

Τῇ βοηθείᾳ τῶν συγκεντρωθέντων στοιχείων ἡ δ. Καζανάκη κατήρτισε σχέδιον τῆς διατριβῆς της. Συνεπλήρωσεν ἐπίσης τὴν συλλογὴν πληροφοριῶν περὶ τῶν ζωγράφων τοῦ Χάνδακος ἀπὸ τοῦ 1600 μέχρι τοῦ 1669 καὶ ἤρχισε τὴν σύνταξιν μελέτης περὶ τῶν ζωγράφων καὶ τῆς αὐτόθι Ἀδελφότητος τοῦ Ἁγίου Λουκά, ὡς καὶ μελέτης περὶ σταυροῦ καὶ ἄλλων κρητικῶν ἔργων ἀποσταλέντων ἐκ Χάνδακος εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Κοινότητα τοῦ Λιβόρνου κατὰ τὸν ΙΖ' αἰῶνα. Δυστυχῶς ἡ δ. Καζανάκη ἀπερχομένη οὐδεμιᾶς τῶν ἐργασιῶν τούτων τὸ χειρόγραφον παρέδωκεν εἰς ἡμᾶς, ἐλπίζομεν ὅμως ὅτι δὲν θὰ βραδύνηται ν' ἀποπερατώσῃ ταύτας.

δ) Ἡ δ. Χρυσάνθη Παναγιωτοπούλου, συνεχίζουσα μετὰ ζήλου τὴν ἔρευναν πρὸς συλλογὴν ὕλικου διὰ τὴν σύνθεσιν τῆς διδακτορικῆς της διατριβῆς με θέμα «*Μελέτιος Τυπάδος, μητροπολίτης Φιλαδελφείας (1685-1713)*», ἐπετέλεσε τὰ ἀκόλουθα :

1) Εἰς τὸ παλαιὸν ἀρχεῖον τῆς Ἑλληνικῆς Ἀδελφότητος Βενετίας, ἐμέλητησε καὶ ἀπεδελτίωσε τὰ registri 5, 8, 10-19, 37-39, 41, 42, 46, 55, 58, 71, 75-77, 84 καὶ 85 (οἰκονομικὰ βιβλία), 192-196 (Capitolari τῶν ἐτῶν 1658-

1738) καὶ 219 (Mariogola vecchia), ὡς καὶ τοὺς φακέλους ὑπ' ἀριθ. 355-362, 554, 578, 587-590, 629, 633 καὶ 720-724, ἔνθα ἀνεῦρε πολυάριθμα ἔγγραφα ἀναφερόμενα εἰς τὸν Τυπάλδον.

2) Εἰς τὰ Κρατικά Ἀρχεῖα τῆς Βενετίας διεξήλθε πολλὰς σειρὰς ἔγγράφων, ἐκ τῶν ὁποίων αἱ κυριώτεραι εἶναι αἱ ἑξῆς: Consiglio X, Parti Comuni (reg. 135-172), Parti Secrete (filze 49-60).—Capi Consiglio X, Decreti (filze 2, 3.—Lettere di Rettori e di altre cariche (buste 268, 280, 284, 303).—Provved. Gen. da Mar (f. 300). Suppliche (b. 4, 5).—Collegio, Lettere Principi (filze 12, 13, 14).—Consultori in jure (f. 80-95, 103-113, 140-160, 161-172, 173-174, 175-176, 177-186, 187-190, 300 bis, 422-430, 447, 474, 475, 476, 484, 487, 491, 493-495, 497, 503, 532, 569, 573, 573 bis).—Esecutori contro la bestemmia (b. 2, 54, 55, 59, 60, 66, 67, 69, 75).—Inquisitori di Stato (b. 654-662, 704-706, 715, 716, 859, 874, 875, 879, 883).—Provveditori di Comun (b. 7, 8, 30-33, 39, 40, 44, 47, 60, 61, 84, 85).—Provveditori alla Sanità, Necrologio (911).—Riformatori dello Studio di Padova (f. 175-192).—Senato, Provveditori da Terra e da Mar (b. 385-400, 519-526, 547-555, 675, 698-703), Dispacci Ambasciatori, Roma (f. 196-236), Expulsis Papalisticis (f. 1-12), Relazioni Ambasciatori-Rettori (b. 67, 68, 71, 72, 83), Rettori (f. 59, 64, 76, 92, 95, 105).

3) Εἰς τὸ Museo Civico Correr ἐπεσήμανεν ἄγνωστά τινα στοιχεῖα, διεξελθοῦσα πλὴν ἄλλων καὶ τὰ χειρόγραφα Ms. Morosini b. 563, Provenienze Diverse 13, 26, 115, 152, 217, 223, 250, 291, 547, 601, 678, 699, 707, Ms. Morosini-Grimani (b. 442, 444).

4) Εἰς τὸ Ἀρχεῖον τῶν Φιλιππίνων Μοναχῶν τὸ στεγαζόμενον εἰς τὴν Chiesa della Fava ἡ συγκομιδὴ ὑπῆρξεν ἰδιαζόντως ἱκανοποιητικὴ, διότι ἀνεῦρε στοιχεῖα ἀποκαλυπτικά διὰ τὰς σχέσεις τοῦ Μελετίου Τυπάλδου μὲ τὸ μοναχικὸν τοῦτο τάγμα, δραστήριον μέλος τοῦ ὁποίου ὁ πατὴρ Giovanni Battista Bedetti, ἀπετέλει τὸν σύνδεσμον τοῦ μητροπολίτου Φιλαδελφείας μετὰ τῆς Ἁγίας Ἐδρας.

5) Εἰς τὴν Βιβλιοθήκην Querini Stampalia, ἔνθα ὑπάρχει ἐπίσης ἀφθονον ὕλικὸν ἀναφερόμενον εἰς τὴν ἐν ἔτει 1707 ρῆξιν τοῦ Τυπάλδου πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν Ἀδελφότητα, ἀνεῦρεν ἔγγραφα περὶ τῶν σχέσεων τούτου μετὰ τοῦ Angelo Maria Querini, τοῦ μετέπειτα λατινοεπισκόπου Κερκύρας καὶ βραδύτερον καρδινάλιου.

6) Εἰς τὸ ἀρχεῖον τῆς Curia Patriarcale ἤρχισεν ἐργαζομένη, ἀλλ' ἡ μέχρι σήμερον ἔρευνα, ἣτις πάντως συνεχίζεται, δὲν ἀπέδωκε τὰ ἀναμενόμενα ἀποτελέσματα.

7) Εἰς τὸ Ἰδρυμα Giorgio Cini ἐμελέτησεν ἔγγραφα τῆς ταινιοθήκης αὐτοῦ ἐκ τοῦ Archivio Secreto Vaticano σχετικὰ μὲ τὴν κρίσιμον διὰ τὰ ἐκκλησιαστικὰ πράγματα τῶν Ἑλλήνων τῆς Βενετίας περίοδον 1704 - 1720 (b. 412).

Ἐκ πασῶν τῶν ἀνωτέρω λίαν ἐπιτυχῶν ἐρευνῶν ἡ δ. Παναγιωτοπούλου ἤχθη εἰς τὴν διαπίστωσιν ὅτι ὁ Μελέτιος Τυπάλδος συνειργάσθη μετὰ τῆς Ἁγίας Ἐδρας, μεθ' ἧς ἐπεκοινωνεῖ καὶ παρὰ τῆς ὁποίας ἐλάμβανε χρήματα (ὑπὸ μορφὴν βοηθείας διὰ τοὺς πτωχοὺς Ἑλλήνας). Δὲν ἀνευρέθη ὅμως εἰσέτι ἡ ὁμολογία καθολικῆς πίστεως, εἰς ἣν, ὡς φαίνεται, προέβη ἐπισημῶς. Πρὸς συμπλήρωσιν τῶν κενῶν τῆς ἐρεύνης της, δι' ἣν ἀνευρέθη ἡ ὑποτροφία της διὰ δεῦτερον ἔτος, προτίθεται νὰ μεταβῇ εἰς Ρώμην καὶ νὰ ἀναδιφήσῃ τὰ μυστικὰ ἀρχεῖα τοῦ Βατικανοῦ καὶ τὸ ἀρχεῖον τῆς Propaganda Fide.

Παραλλήλως ἡ δ. Παναγιωτοπούλου, ἀνευροῦσα δικογραφίαν ἀναφερομένην εἰς τὸν Ζακύνθιον λόγιον καὶ κληρικὸν Ἰωάννην Βοναφέα μετὰ διαφόρων μαρτυρικῶν καταθέσεων καὶ συστατικῶν ὑπὲρ αὐτοῦ πατριαρχικῶν γραμμάτων τοῦ Κωνσταντινουπόλεως Ἱερεμίου Β' καὶ τοῦ Ἀλεξανδρείας Σιλβέστρου (1574 - 75), παρεσκεύασεν ἐργασίαν, ἣτις δημοσιεύεται εἰς τὸν τόμον 12 (1975) τῶν «Θησαυρισμάτων»⁶, ἐτοιμάζει δὲ καὶ ἑτέραν ἐργασίαν περὶ τῆς γνωματεύσεως τοῦ Jacopo Foscarini (1580) ἐπὶ αἰτήσεως τοῦ μητροπολίτου Φιλαδελφείας Γαβριὴλ Σεβήρου περὶ μεταβάσεώς του εἰς Κρήτην.

ε) Ἡ δ. Εὐτυχία Λιάτα ἐξηκολούθησε καὶ ἐφέτος δραστηρίως τὴν συλλογὴν ὕλικου πρὸς σύνταξιν τῆς περὶ τοῦ ἐν Βενετία ἐμπόρου Γεωργίου Ἀντ. Μέλου διδακτορικῆς διατριβῆς της. Πρὸς τοῦτο συνέχισε πρῶτον καὶ ἐπεράτωσε τὴν κατάταξιν τοῦ ἐν τῷ παλαιῷ Ἀρχεῖῳ τῆς Ἑλληνικῆς Ἀδελφότητος ἀποκειμένου πλουσιωτάτου ἀρχείου του, ἀποτελουμένου ἐκ τῶν reg. 58d, 108, 143 - 153, 157, 174 καὶ 181 - 183. Μετὰ τὴν κατάταξιν ἤρχισε τὴν συστηματικὴν ἀποδελτίωσιν τοῦ ὕλικου, ἀπαρτιζομένου ἐξ ἔγγράφων (ἐπιστολαὶ ἐν ὄλῳ 6000 περίπου) εἰς γλῶσσαν ἑλληνικὴν, ἰταλικὴν καὶ ἰσπανικὴν. Πρὸς ἀνάγνωσιν τῶν ἰσπανικῶν ἔγγράφων ἤρχισε μελετῶσα κατὰ μόνας τὴν ἰσπανικὴν γλῶσσαν καὶ σήμερον εὐρίσκεται εἰς θέσιν νὰ κατανοῇ τὰς ἰσπανικὰς ἐπιστολάς (περὶ τὰς 1000), τῶν ὁποίων καὶ ἤρχισε τὴν ἀποδελτίωσιν. Συμπληρωματικὰς εἰδήσεις περὶ τοῦ Μέλου ὡς μέλους τῆς Ἀδελφότητος συνεκέντρωσεν ἐπίσης ἐκ τῶν reg. 23, 195 - 196, 219, 225 καὶ τῶν φακέλων 13 καὶ 19 τοῦ αὐτοῦ ἀρχείου. Ἡ εἰς τὰ Κρατικὰ Ἀρχεῖα τῆς Βενετίας ἐπιχειρηθεῖσα ἀναδίφησις διαφόρων σειρῶν σχετιζομένων πρὸς τὸ θέμα της

6. Βλ. σ. 309 - 355.

ὕπῃρξεν ἀρνητικὴ σχεδόν. Ἄνευρε μόνον τὴν διαθήκην τοῦ Μέλου καὶ τὴν εἰς τὰ νεκρολόγια ἐπίσημον μνείαν τοῦ θανάτου του. Ἡ ἀποδελτίωσις τοῦ ὡς ἄνω ἀφθονωτάτου ὕλικου εὐρίσκεται ἤδη περὶ τὸ τέρμα τῆς καὶ ὑπολείπεται εἰς τὴν δ. Λιάτα ἢ ἐπεξεργασία, ὁ σχολιασμός του, ἢ ἐπὶ τῶν ποικίλων ἐπὶ μέρους προβλημάτων βιβλιογραφικὴ ἐνημέρωσις αὐτῆς καὶ ἢ σύνθεσις τῆς διατριβῆς τῆς. Πρὸς τοῦτο ἀνενεώθη ἡ ὑποτροφία αὐτῆς καὶ διὰ δευτέρον ἔτος, τῇ προτάσει μου, ὑπὸ τῆς Ἑλοπτικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Ἰνστιτούτου.

Ἐξ ἄλλου ἢ δ. Λιάτα, τῇ βοηθείᾳ ἐγγράφων ἐκ τοῦ ἀρχείου τοῦ Μέλου, συνέταξε μελέτην περὶ τοῦ μητροπολίτου Θηβῶν καὶ ἀκολουθῶς Πατρῶν Γερασίου, ἣτις καὶ δημοσιεύεται εἰς τὸν τόμον 12 (1975) τῶν «Θησαυρισμάτων»⁷, ἐπεσήμανε δὲ καὶ ἄλλα γενικωτέρου ἐνδιαφέροντος στοιχεῖα ἐκ τοῦ ἀρχείου τούτου, τὰ ὅποια προτίθεται νὰ ἐπεξεργασθῇ καὶ παρουσιάσῃ προσεχῶς. Ἡ ἐν γένει ἐργασία τῆς δ. Λιάτα, ὡς καὶ ἢ τῆς δ. Παναγιωτοπούλου, ὑπῆρξεν ἄκρως ἱκανοποιητικὴ.

Εὐχαρίστως προστίθεται ἐνταῦθα ὅτι ἐκ τῶν παλαιότερων ὑποτρόφων ἐρευνητῶν καὶ ἀκολουθῶς φιλοξενουμένων καὶ συνεργατῶν τοῦ Ἰνστιτούτου ὁ κ. Γεώργιος Σ. Πλουμίδης διὰ τῆς ἐπὶ ὑφηγείᾳ διατριβῆς αὐτοῦ «Οἱ βενετοκρατούμενες ἐλληνικαὶ χώρες μεταξὺ τοῦ δευτέρου καὶ τοῦ τρίτου τουρκοβενετικοῦ πολέμου (1503 - 1537)» (Ἰωάννινα 1974) ἐξελέγη ὑφηγητῆς παρὰ τῇ ἔδρᾳ τῆς Ἱστορίας τῶν Νεωτέρων Χρόνων τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἰωαννίνων, ὁ κ. Γεώργιος Μοσχόπουλος διωρίσθη διευθυντῆς τοῦ ἐν Ἀργοστολίῳ τῆς Κεφαλληνίας Ἱστορικοῦ Ἀρχείου καὶ ὁ κ. Εὐθύμιος Σουλογιάννης διωρίσθη συντάκτης τοῦ Κέντρου Ἐρεῦνης τῆς Ἱστορίας τοῦ Νεωτέρου Ἑλληνισμοῦ τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν.

2) ΦΙΛΟΞΕΝΟΥΜΕΝΟΙ, ΠΡΟΣΚΕΚΛΗΜΕΝΟΙ ΚΑΙ ΕΠΙΣΚΕΠΤΑΙ

Κατωτέρω ἀναφέρομεν τοὺς κατὰ τὸ 1975 φιλοξενουμένους τοῦ Ἰνστιτούτου, τακτικοὺς καὶ ἐκτάκτους, Ἑλλῆνας καὶ ξένους, διαλαμβάνομεν δὲ καὶ περὶ τῶν ἐπισκεπτῶν αὐτοῦ.

I. α) Ὁ κ. Παναγιώτης Χριστόπουλος, ὅστις, προσκλήθεις διὰ δύο μῆνας, παρέμεινε πέρυσι μόνον ἐπὶ ἓνα καὶ ἔλαβε τὴν ἄδειαν νὰ ἔλθῃ ἐφέτος ἰδίαις δαπάναις διὰ τὸν ἕτερον, ἦλθε πράγματι καὶ διέμεινεν ἐν τῷ Ἰνστιτούτῳ ἀπὸ 15 Σεπτεμβρίου μέχρι 14 Ὀκτωβρίου. Κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο, μολοντί σύντομον, ὁ κ. Χριστόπουλος ἠδυνήθη νὰ προωθήσῃ τὴν κατὰ τὴν περυσινήν του διαμονὴν

7. Βλ. σελ. 155 - 170.

ἀναληφθεῖσαν ἐργασίαν τῆς συγκεντρώσεως, ἐκ τῶν σπουδαιότερων σειρῶν τῶν ἐγγράφων τῶν Κρατικῶν Ἀρχείων τῆς Βενετίας, ὑλικοῦ ἀναφερομένου εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς γενετείρας του πόλεως Ναυπάκτου κατὰ τὴν πρώτην περίοδον τῆς Βενετοκρατίας (1407 - 1499). Οὕτως ἐξήντησεν ὠρισμένας σειρὰς (Senato Mar, Collegio - Notatorio, Maggior Consiglio - Deliberazioni, Libri Commemoriali) καὶ ἄλλας ἠρεύνησε μερικῶς, ἐμελέτησε δὲ εἰς τὰς βιβλιοθήκας τῆς Βενετίας δυσεύρετα δημοσιεύματα σχετιζόμενα πρὸς τὸ θέμα του. Ἐχων ἀποδελτιώσει ἐξ ὀλοκλήρου τὰ ὑπὸ τῶν προγενεστέρων ἐρευνητῶν δημοσιευθέντα — εἰς τὸ ἀκέραιον ἢ ἐν ἐπιτομῇ — ἐγγραφα, ἠδυνήθη νὰ παραβάλλῃ τὰ πλείστα τούτων πρὸς τὰ πρωτότυπα ἢ νὰ ἀνεύρῃ τὸ πλῆρες κείμενον τῶν ἐν ἐπιτομῇ καὶ νὰ λάβῃ μικροταινίας ἢ φωτοτυπίας. Τὸ πλείστον τῶν συναχθέντων ἐγγράφων (ὑπερβαίνοντων τὰ 400) μετέγραψεν ἤδη. Ὑπολείπεται εἰς αὐτὸν νὰ διεξέλθῃ ἀκόμη ὠρισμένας ἄλλας σειρὰς πρὸς ὀλοκλήρωσιν τῆς ἐρένης του. Τοῦτο προτίθεται νὰ πράξῃ, ὅταν δυνηθῇ νὰ ἔλθῃ ἐκ νέου εἰς Βενετίαν.

β) Ὁ κ. Ἀθανάσιος Τσίτσας, πρωτοπρεσβύτερος καὶ ἐφημέριος τοῦ ναοῦ τοῦ Ἁγίου Σπυρίδωνος τῆς πόλεως Κερκύρας, ἐλθὼν ὡς φιλοξενούμενος διὰ δύο μῆνας, κατόπιν ἀποφάσεως τῆς Ἐποπτικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Ἰνστιτούτου, παρέμεινεν ἐν αὐτῷ ἀπὸ 2 Ὀκτωβρίου μέχρι 30 Νοεμβρίου. Κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο ὁ κ. Τσίτσας προέβη εἰς τὰς ἀκολούθους ἐρένας: 1) Εἰς τὰ ἀρχεῖα τῆς Ἑλληνικῆς Ἀδελφότητος, πρὸς συμπλήρωσιν ὑπὸ παρασκευὴν ἐργασιῶν του, συνεκέντρωσε στοιχεῖα ἀναφερόμενα εἰς τὸν ἀρχιδιάκονον καὶ εἶτα μέγαν πρωτοπαπᾶν Κερκύρας Ἰωάννην Βούλγαριν καὶ εἰς τὴν ἐν Βενετίᾳ ἰσχυρὰν κερκυραϊκὴν οἰκογένειαν Ζανδίου. Ἀντέγραψεν ἐπίσης ἐκ τοῦ reg. 50 (κώδικος τοῦ μητροπολίτου Φιλαδελφείας Γερασίμου Βλάχου) τὰς πρώτας ἐν Κερκύρᾳ πράξεις τούτου ἀπὸ τῆς ἐκλογῆς του ὡς μητροπολίτου Φιλαδελφείας καὶ μέχρι τῆς εἰς Βενετίαν ἐλεύσεώς του (1697 - 1681). 2) Εἰς τὰ Κρατικὰ Ἀρχεῖα τῆς Βενετίας συνέλεξε στοιχεῖα πρὸς συμπλήρωσιν τῆς μελέτης του «*Ἡ Θεομηνία τῆς 11/12 Νοεμβρίου 1718 ἐπὶ τὴν Κέρκυρα*» καὶ πρὸς σύνθεσιν τῶν ἐξῆς ἐργασιῶν: α) «*Κερκυραῖο ἱππότες τοῦ Ἁγίου Μάρκου*», β) «*Τὸ ρωσικὸ Προξενεῖο ἐπὶ τὴν Βενετία - Ἱστορικὲς εἰδήσεις (1776 - 1805)*», γ) «*Δυὸ ἀνεπίδοτες ἐπιστολὲς τοῦ λόγιου ἱερομόναχου Ἱερεμίου Καββαδίου*», δ) «*Ἀνέκδοτα γράμματα τῆς Ἰσαβέλλας Μαρίν Θεοτόκη*», ε) «*Ἀνώνυμες ἐμμετρὲς διαμαρτυρίαι ἐπὶ τὴν Κέρκυρα τοῦ 1792*» κ. ἄ. 3) Εἰς τὰς βιβλιοθήκας τῆς Βενετίας (τοῦ Ἁγίου Μάρκου, τοῦ Μουσείου Correr, τῶν Ἰδρυμάτων Querini Stampalia καὶ G. Cini) συνέλεξεν εἰδήσεις τὰς ὁποίας σκοπεύει νὰ χρησιμοποιήσῃ πρὸς συμπλήρωσιν τῆς ἤδη ἀρξαμένης σειρᾶς ἱστορι-

κῶν σημειωμάτων του ὑπὸ τὸν τίτλον «Κερκυραϊκὰ σύμμεικτα». Συνεκέντρωσεν ἐπίσης καὶ φωτογραφικὸν ὕλικὸν ἀναφερόμενον εἰς σχέδια καὶ χαλκογραφίας τῆς ἰδιαίτερας πατρίδος του Κερκύρας.

II. Τὸ Ἰνστιτοῦτον ἠδυνήθη νὰ φιλοξενήσῃ καὶ ἐφέτος ἐκτάκτως, ἐπ' ὀλίγας ἡμέρας ἢ καὶ μακρότερον διάστημα, ἀλλ' ἄνευ ἀποζημιώσεως ξένους ἐπιστήμονας ἐρευνητὰς ἀσχολουμένους μὲ θέματα συνδεόμενα πρὸς τὸ πρόγραμμα τοῦ Ἰδρύματος. Οὗτοι ὑπῆρξαν α) Ὁ Ὀλλανδὸς διδάκτωρ τῆς φιλολογίας κ. Arnold F. van Gemert, διδάσκων παρὰ τῇ ἔδρᾳ τῆς βυζαντινῆς καὶ νεοελληνικῆς γλώσσης καὶ φιλολογίας τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Amsterdam, β) ὁ κ. Peter Torring, τακτικὸς καθηγητὴς τῆς Ἱστορίας καὶ τῶν Νεοελληνικῶν Σπουδῶν τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Cincinnati, γ) ὁ κ. André Deisser, φιλόλογος καὶ ἑλληνιστὴς ἐν Λιέγη, δ) ἡ κ. Anica Skovran, διευθύντρια τοῦ Μουσείου τοιχογραφιῶν τοῦ Βελιγραδίου, ε) ὁ κ. André Guillou, καθηγητὴς τῆς ἐν Παρισίοις École Pratique des Hautes Études, ς) ὁ κ. Bruno Simon, ἱστορικὸς ἐρευνητὴς ἐν Στρασβούργῳ καὶ ζ) ἡ δ. Brunehilde Imhaus, ὑποψηφία διδάκτωρ.

α) Ὁ κ. A. F. van Gemert, φιλοξενηθεὶς ἐκ νέου ἐν τῷ Ἰνστιτούτῳ ἐπὶ τρίμηνον σχεδόν, ἦτοι ἀπὸ 6 Ἀπριλίου μέχρι 28 Ἰουνίου, συνέχισε τὰς ἀπὸ τοῦ προηγουμένου ἔτους ἀρξαμένας συστηματικὰς ἐρεῦνας του εἰς τὰ Κρατικὰ Ἀρχεῖα τῆς Βενετίας πρὸς συγκέντρωσιν νέων βιογραφικῶν στοιχείων περὶ τοῦ Κρητὸς ποιητοῦ Μαρίνου Φαλιέρου. Ἡ προσοχὴ τοῦ κ. van Gemert ἐστράφη ἐφέτος πρὸς τὴν κατεύθυνσιν οὐχὶ τοῦ Μαρίνου Φαλιέρου τοῦ νεωτέρου, περὶ τοῦ ὁποίου συνεκέντρωσε πέρυσιν ἄφθονα στοιχεῖα, ἀλλὰ τοῦ Μαρίνου Φαλιέρου τοῦ παλαιότερου, τοῦ ἀκμάσαντος κατὰ τὸ πρῶτον ἡμῶν τοῦ ΙΕ' αἰῶνος. Εἰς τὸν παλαιότερον τοῦτον ἐκ τῶν δύο ὁμωνύμων ἐσημάτισε τὴν γνώμην ἐκ τῶν προσφάτων ἐρευνῶν του ὅτι πρέπει νὰ ἀποδοθοῦν τὰ γνωστὰ κρητικὰ στιχορρηγήματα, δύο τῶν ὁποίων καὶ ἀπετέλεσαν τὸ θέμα τῆς διδακτορικῆς του διατριβῆς. Ἡ διαπίστωσις αὕτη θὰ ἔχῃ σημασίαν καὶ διὰ τὴν ἱστορίαν τῆς καθιερώσεως τῆς ὁμοιοκαταληξίας εἰς τὴν ἑλληνικὴν ποίησιν. Ἐτι μεγαλύτεραν ὁμως σημασίαν ἐνέχουν αἱ ὑπὸ τοῦ κ. van Gemert, τῇ προτροπῇ καὶ συνεργασίᾳ μου, ἀναληφθεῖσαι ἔρευναι εἰς τὰ νοταριακὰ καὶ διοικητικὰ ἀρχεῖα τῆς Κρήτης πρὸς συγκέντρωσιν ἀσφαλῶν μαρτυριῶν περὶ τοῦ Κρητὸς ποιητοῦ Στεφάνου Σαχλίκη. Τὰ ρηξικέλευθα πορίσματα τῆς ἐρευνῆς ταύτης, ἢ ὁποῖα θὰ συμπληρωθῇ προσεχῶς ὑπ' ἐμοῦ, θὰ ἀποτελέσουν τὸ ἀντικείμενον κοινῆς ἀνακοινώσεως τοῦ κ. van Gemert καὶ ἐμοῦ εἰς τὸ κατὰ τὸ προσεχὲς ἔτος συγκληθησόμενον Δ' Διεθνὲς Κρητολογικὸν Συνέ-

δριον. Ἐξ ἄλλου ὁ κ. van Gemert συνεπλήρωσε τὴν φωτογράφησιν κατ' ἐπιλογὴν ἐκ τῶν νοταριακῶν ἀρχείων τῆς Κρήτης ἑλληνικῶν ἐγγράφων χρησίμων πρὸς μελέτην τῆς παλαιότερας κρητικῆς διαλέκτου.

β) Ὁ κ. Peter Topping, παραμείνας ἀπὸ 24 Μαΐου μέχρι 10 Ἰουνίου, συνέχισε καὶ ἐφέτος τὰς γονίμους ἐρεῦνας του εἰς τὰ Κρατικὰ Ἀρχεῖα τῆς Βενετίας καὶ τὸ Μουσεῖον Correr, περὶ ὧν διελάβομεν ἤδη εἰς τὰς ἐκθέσεις τῶν ἐτῶν 1970 καὶ 1971⁸, τὰς σχετιζομένας πρὸς τὴν οἰκονομίαν καὶ τὴν κοινωνικὴν κατάστασιν τῆς Πελοποννήσου κατὰ τὴν δευτέραν βενετοκρατίαν (1685-1715), τῶν κτηματολογίων τῆς ὁποίας ἐξακολουθεῖ νὰ παρασκευάζῃ τὴν ἔκδοσιν. Εἰς τὴν βιβλιοθήκην τοῦ Ἰνστιτούτου συνεβουλευθῆ δημοσιεύματα ἀναφερόμενα εἰς τὴν περιόδον ταύτην. Ἡ παρ' ἡμῖν παραμονὴ τοῦ διακεκριμένου τούτου ἐρευνητοῦ ὑπῆρξεν ὠφέλιμος, παρὰ τὸ σύντομον αὐτῆς, καὶ διὰ τοὺς νέους ὑποτρόφους καὶ φιλοξενουμένους τοῦ Ἰδρύματος (ιδίᾳ τὴν δ. Ε. Λιάτα καὶ τὸν κ. Α. Ἀρχοντίδην), τοὺς ὁποίους καθωδήγησε καὶ ἐβοήθησε ποικιλοτρόπως.

γ) Ὁ κ. André Deisser, ἐργασθεὶς ἐπὶ μῆνα (6 Ἰουνίου - 5 Ἰουλίου), συνεπλήρωσε τὰς περυσινὰς περὶ τοῦ Ἀνδρονίκου Νουκίου ἐρεῦνας του εἰς τὰ Κρατικὰ Ἀρχεῖα τῆς Βενετίας καὶ εἰς τὰ ἀρχεῖα καὶ τὴν βιβλιοθήκην τοῦ Ἰνστιτούτου, πρὸς συγγραφὴν μελέτης περὶ τοῦ ἀξιολόγου τούτου Κερκυραίου λογίου καὶ συγγραφέως τοῦ 15' αἰῶνος ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν «*Recherches sur la vie de Nicandre Nucius. Essai de synthèse*», ἣτις καὶ θὰ δημοσιευθῆ εἰς τὰ «Θησαυρίσματα».

δ) Ἡ κ. Anika Skovran, παραμείνασα μόνον ἐπὶ ὀκταήμερον (29 Ἰουνίου - 6 Ἰουλίου), εἰργάσθη εἰς τὰ ἀρχεῖα τοῦ Ἰνστιτούτου καὶ τὰς βιβλιοθήκας τῆς Βενετίας πρὸς συμπλήρωσιν ἐργασίας της περὶ τοῦ Σέρβου ἐμπόρου, ἐκδότου βιβλίων ἐν Βενετίᾳ καὶ σημαντικοῦ παράγοντος τῆς Ἑλληνορθοδόξου Ἀδελφότητος κατὰ τὸ πρῶτον ἡμῖσιν τοῦ 15' αἰῶνος Διονυσίου Della Vecchia. Τὴν ἐργασίαν ταύτην ἡ κ. Skovran προορίζει διὰ τὰ «Θησαυρίσματα».

ε) Ὁ κ. André Guillou, γνωστὸς ἰδίᾳ ἐκ τῶν περὶ τοῦ ἐν Ἰταλίᾳ βυζαντινοῦ Ἑλληνισμοῦ θεμελιωδῶν ἐργασιῶν καὶ διπλωματικῶν ἐκδόσεών του, εἰργάσθη εἰς τὰς βιβλιοθήκας καὶ τὰ ἀρχεῖα τῆς Βενετίας ἐπὶ ἑβδομάδα (20-27 Ἰουλίου) πρὸς συμπλήρωσιν τοῦ ὑπ' αὐτοῦ παρασκευαζομένου Corpus τῶν βυζαντινῶν ἱστορικῶν ἐπιγραφῶν τῆς Ἰταλίας.

8. Βλ. «Θησαυρίσματα», τόμ. 7 (1970), σ. 303 καὶ τόμ. 8 (1971), σ. 307-308.

ς) Ὁ κ. Bruno Simon, φιλοξενηθεὶς ἐπὶ ὀκταήμερον (1-9 Σεπτεμβρίου), εἰργάσθη κυρίως εἰς τὰ Κρατικά Ἀρχεῖα τῆς Βενετίας, ὡς μέλος ομάδος ἐρευνητῶν τοῦ Ἐθνικοῦ Κέντρου Ἐπιστημονικῆς Ἐρεῦνης τῆς Γαλλίας, τελούσης ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ καθηγητοῦ κ. Jean Aubin, πρὸς ἐξέτασιν ἐγγράφων ἀναφερομένων εἰς τὰς βενετοτουρκικὰς σχέσεις καὶ συγκρούσεις κατὰ τὸν ΙΓ' αἰῶνα. Ὁ κ. Simon, μαθητῆς καὶ συνεργάτης τοῦ γνωστοῦ ἱστορικοῦ τῆς Βενετίας καθηγητοῦ κ. F. Thiriet, ἐχρησιμοποίησεν ἀποδοτικῶς τὸ βραχὺ τοῦτο διάστημα τῆς ἐν Βενετία παραμονῆς του καὶ εἰργάσθη καὶ εἰς τὴν βιβλιοθήκην τοῦ Ἰνστιτούτου.

ζ) Ἡ δ. Brunehilde Imhaus, παραμείνασα ἐπὶ τρίμηνον (5 Σεπτεμβρίου-10 Δεκεμβρίου), εἰργάσθη καὶ ἐφέτος πρὸς τελικὴν συμπλήρωσιν τῆς ὑπὸ τὸν τίτλον «*Grecs et Albanais à Venise après la IV^e Croisade jusqu'à la moitié du XV^e siècle*» διατριβῆς της, χάριν τῆς ὁποίας ἐφιλοξενήθη κατ' ἐπανάληψιν εἰς τὸ Ἰνστιτούτον καὶ κατὰ τὸ παρελθόν. Εἰς τὰ Κρατικά Ἀρχεῖα τῆς Βενετίας ἐξήτασε τὰς σειρὰς Officiali alla Raxon Vecchia, Officiali del Frumento, V Savi alle Mercanzie, Giudici di Petizion, Procuratori di San Marco, Officiali di vin, Officiali sopra oli, Inquisitori alle Arti κ. ἄ. Αἱ συναχθεῖσαι εἰδήσεις ἐπέτρεψαν εἰς αὐτὴν τὴν ἀποπεράτωσιν τῶν περὶ τῶν ἐν Βενετία Ἑλλήνων ἐμπορῶν καὶ βιοτεχνῶν κεφαλαίων τῆς διατριβῆς της. Ὑπολείπεται νῦν ἡ σύνταξις τοῦ τελευταίου κεφαλαίου ταύτης, ἐλπίζει δὲ νὰ καταθέσῃ αὐτὴν εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τῆς Toulouse τὸν Μάρτιον τοῦ προσεχοῦς ἔτους καὶ νὰ τὴν ὑποστηρίξῃ τὸν Ἰούνιον. Τέλος, ἀνεῦρεν ἀνέκδοτα ἐγγράφα περὶ Βενετοῦ νοταρίου ἐγκατεστημένου ἐν Κωνσταντινουπόλει τὸν ΙΔ' αἰῶνα, τῶν ὁποίων σκοπεύει νὰ παρασκευάσῃ τὴν ἔκδοσιν. Ἐξ ἄλλου ἡ δ. Imhaus ἐδημοσίευσε μελέτην, προῖον τῶν περυσινῶν ἐρευνῶν της, ὑπὸ τὸν τίτλον «*Enchères de fiefs et vignobles de la République Vénitienne en Crète au XIV^e siècle*» εἰς τὴν «Ἐπετηρίδα Ἐταιρείας Βυζαντινῶν Σπουδῶν», τόμ. 41 (1974), σ. 195-210.

III. Ἐκτὸς τῶν ξένων ἐπιστημόνων, καὶ Ἑλλήνες μελετηταὶ ἐφιλοξενήθησαν κατὰ τὸ 1975 εἰς τὸ Ἰνστιτούτον πρὸς διευκόλυνσιν τῶν ἐρευνῶν, χάριν τῶν ὁποίων ἤλθον ἰδίαις δαπάναις εἰς Βενετίαν. Οὗτοι ὑπῆρξαν: α) ὁ κ. Ἀστέριος Ἀρχοντίδης, βοηθὸς τοῦ Ἱστορικοῦ Σπουδαστηρίου τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, β) ὁ κ. Ὀδυσσεὺς Δημητρακόπουλος, νομικὸς καὶ ἱστοριοδίφης, γ) ἡ δ. Χρύσα Μαλτέζου, διδάκτωρ τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν καὶ συνεργάτρια τοῦ Κέντρου Βυζαντινῶν Ἐρευνῶν τοῦ Ἐθνικοῦ Ἰδρύματος Ἐρευνῶν, δ) ἡ δ. Ἰωάννα Στεριώτου, ἀρχιτέκτων καὶ

βοηθός τῆς Ἀρχιτεκτονικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, ε) ἡ κ. Χρυσῆ Τζομπανάκη - Μπασιοῦδη, ἀρχιτέκτων, ς) ἡ κ. Ἑλένη Κακουλίδη - Πάνου, καθηγήτρια τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἰωαννίνων, ζ) ὁ κ. Γεώργιος Πλουμίδης, ὑφηγητὴς τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἰωαννίνων καὶ η) ἡ κ. Φανή Μαυροειδῆ - Πλουμίδη, βοηθός τῆς αὐτῆς Σχολῆς.

α) Ὁ κ. Ἀστέριος Ἀρχοντίδης, ἐλθὼν ἐκ νέου καὶ παραμείνας εἰς τὸ Ἰνστιτούτον ἀπὸ 12 Ἰανουαρίου μέχρι 12 Αὐγούστου, συνεπλήρωσε τὰς εἰς τὰ Κρατικά Ἀρχεῖα τῆς Βενετίας ἐρεῦνας του, περὶ τῶν ὁποίων διέλαβον ἐν τῇ περυσινῇ μου ἐκθέσει⁹, πρὸς συγκέντρωσιν μαρτυριῶν διὰ τὴν συγγραφὴν τῆς διδακτορικῆς του διατριβῆς μὲ θέμα «*Ἡ Βενετοκρατία εἰς τὸν Ἀμβρακικὸν Κόλπον*» (1684 - 1699)». Οὕτω διεξήλθε τὰς ὑπολοίπους σειρὰς ἐγγράφων, τὰς ὁποίας δὲν εἶχε προλάβει νὰ ἐρευνήσῃ πέρυσι (Senato - Deliberazioni Rettori, Archivio Privato Grimani, Consultori in Jure, Cinque Savi alla Mercanzia, Inquisitori di Stato, Segretario alle Voci: Elezione dei Pregadi, Relazioni Ambasciatori - Rettori, Senato Mar, Dispacci degli Ambasciatori al Senato, Collegio: Lettere principi Polonia, Consiglio dei Dieci - Dispacci dei Rettori) καὶ συνεκόμισεν ἀξιόλογον ὕλικόν, τὸ ὁποῖον θὰ τοῦ ἐπιτρέψῃ τὴν σύνθεσιν λίαν ἐνδιαφερούσης διατριβῆς. Ὁ κ. Ἀρχοντίδης ἀνέλαβε νὰ παρασκευάσῃ καὶ μικρὰν ἐργασίαν διὰ τὰ «Θησαυρίσματα», καθ' ὅλον δὲ τὸ διάστημα τῆς διαμονῆς του προσέφερε μὲ εὐγενῆ προθυμίαν πᾶσαν δυνατὴν ὑπηρεσίαν εἰς τὸ Ἰνστιτούτον.

β) Ὁ κ. Ὀδυσσεὺς Δημητρακόπουλος, φιλοξενηθεὶς ἐκ νέου εἰς τὸ Ἰνστιτούτον ἐπὶ τετράμηνον σχεδὸν (9 Ἰανουαρίου - 4 Ἀπριλίου), συνέχισε μετὰ πολυῦ ζήλου τὰς πρὸς διαφόρους κατευθύνσεις ἐρεῦνας αὐτοῦ τὰς ὁποίας εἶχεν ἀρχίσει κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος¹⁰. Τοιοῦτοτρόπως:

1. Ἐπεζήτησε καὶ ἀνεῦρεν ἐγγραφα περὶ θεσμοῦ παντελῶς ἀγνώστου εἰς τὴν ἔρευναν, σχέσιν ἔχοντος μὲ τὰ καλούμενα «ἀντιχρηστικά συναλλάγματα» ἢ συμβάσεις, ἐπιχωριάζοντος ἐν Ἐπιανήσῳ ἐπὶ Βενετοκρατίας καὶ καταργηθέντος μετὰ τῶν λοιπῶν τοῦ αὐτοῦ τύπου ἅμα τῇ εἰσαγωγῇ τοῦ Ἰονίου Κώδικος. Τὰ συναχθέντα ἀφθονα στοιχεῖα συμπληρώνουν ἕτερα συλλεγέντα παλαιότερον ὑπ' αὐτοῦ εἰς τὰ βρετανικά Ἀρχεῖα.

2. Συνεκέντρωσεν ἱκανὸν ὕλικόν περὶ τῆς ἱστορίας καὶ ἐξελίξεως τῶν δια-

9. Βλ. «Θησαυρίσματα», τόμ. 11 (1974), σ. 375 - 376.

10. Βλ. αὐτόθι, σ. 372 - 373.

δικασιῶν ἀποδείξεως τῆς γνησιότητος τῶν τίτλων εὐγενείας τῶν κεκτημένων ὑπὸ τῶν *nobili veneti* ἐν Κρήτῃ, καθ' ἣν κυρίως ἐποχὴν ἤρξατο παρακμάζουσα κοινωνικῶς ἡ τάξις αὐτῶν, τῆς ὁποίας τὸ νομικὸν καθεστὼς δὲν ἔχει εἰσέτι μελετηθῆ.

3. Ὡσαύτως ἠρεύνησε τὸ θέμα τῆς διατυπώσεως καὶ τοῦ τύπου περιβολῆς διὰ τοῦ ἀξιώματος τοῦ νοταρίου, τῇ βοηθείᾳ εὐρεθείσης σχετικῆς πράξεως διὰ τινὰ Κρητὰ συμβολαιογράφον τοῦ 16ου αἰῶνος, τοῦ λατινικοῦ πρωτοτύπου τῆς ὁποίας ἐτοιμάζει τὴν ἔκδοσιν.

4. Κατόπιν ἐρευνῶν εἰς τὰ Κρατικὰ Ἀρχεῖα Βενετίας συντάσσει ἤδη μελέτημα εἰς τὴν ἀγγλικὴν γλῶσσαν, δημοσιευθισόμενον εἰς τὸν ἐπόμενον τόμον τῶν «Θησαυρισμάτων», διὰ τοὺς Ἑλληνας τῆς Βενετίας, στηριζόμενος ἐπὶ ἀνεκδότου καὶ πρότερον ἀγνώστου ἱστορικοῦ ἔργου περὶ αὐτῶν, ἀπολογητικοῦ χαρακτῆρος, γραφέντος ὑπερμεσοῦντος τοῦ 18ου αἰῶνος καὶ προσγεγραφομένου εἰς τινὰ Δαδίκην (ἄρθρότερον *Dadić*), γνωστὸν ἄλλοθεν καὶ ὡς συντάκτην ἔργου ὑπὸ τὸν τίτλον «*Περὶ τῶν πέντε διαφορῶν τῆς Ἀνατολικῆς καὶ Δυτικῆς Ἐκκλησίας ἢ κατὰ Λατίνων*». Οὗτος ὑπῆρξε γόνος οἰκογενείας *stradioti*, λαβούσης παρὰ τῶν Βενετῶν τίτλους εὐγενείας καὶ φέουδα ἐν Πελοποννήσῳ. Τὸ ἐλληνικὸν πρωτότυπον λαμβάνει εἰσέτι, ἐνῶ τῆς ἰταλικῆς του μεταφράσεως ὑπεσχέθη ἔκδοσιν ὁ C. Carizzi (βλ. O. C. P. 37 [1971], σ. 461).

5. Παραλλήλως ἠσχολήθη μὲ τὴν συλλογὴν στοιχείων διὰ τὴν σύνταξιν γενεαλογικῶν δένδρων περὶ τῶν Σολωμῶν τῆς Κρήτης, ἰδίως τῶν τῆς Σητείας, καθὼς καὶ διὰ τοὺς ἀμέσους προγόνους τοῦ ἔθνικοῦ ποιητοῦ, προσπαθήσαντας νὰ ἐπιτύχουν ἀπόσπασιν τίτλου εὐγενείας ἐν Βενετίᾳ. Ὁμοίως κατέγινεν εἰς τὴν συλλογὴν ἱστορικῶν εἰδήσεων περὶ τῆς οἰκογενείας Καποδίστρια ἀπὸ τοῦ 15ου αἰῶνος μὲ λίαν ἱκανοποιητικὰ ἀποτελέσματα.

6. Ἐτεραι, τέλος, ἐρευναί του δέον νὰ θεωρηθοῦν ὡς συνέχεια τῶν περυσινῶν πρὸς συμπλήρωσιν τῶν ἤδη ὑπ' αὐτοῦ συγκεντρωθέντων στοιχείων καὶ χρησιμοποίησιν αὐτῶν εἰς τὴν διατριβὴν του. Μεταξὺ τῶν στοιχείων τούτων ἰδιαιτέρον ἐνδιαφέρον παρουσιάζουν, αὐτοτελῶς λαμβανόμενα, τὰ περὶ τῶν ἐν Κύπρῳ *stradioti*. Ἐκ τῶν Κρατικῶν Ἀρχείων τῆς Βενετίας, τῆς Μαρκανθῆς Βιβλιοθήκης, τοῦ Μουσείου *Correr* καὶ τῆς βιβλιοθήκης *Querini - Stampalia*, ὁ κ. Δημητρακόπουλος συνεκέντρωσε συνολικῶς περὶ τὰς τρεῖς χιλιάδας «λήψεις» εἰς μικροταινίας, καθὼς καὶ δεκάδας φωτοτυπικῶν ἀντιγράφων.

γ) Ἡ δ. Χρῦσα Μαλτέζου, ἐργασθεῖσα ἐπὶ εἰκοσαήμερον (20 Φεβρουαρίου - 12 Μαρτίου), συνέλεξεν ἐκ τῶν Κρατικῶν Ἀρχείων τῆς Βενετίας ὅσας ἠδυνήθη νὰ ἀνεύρη εἰδήσεις περὶ τῶν ἐν ταῖς περιοχαῖς τῶν ἐν Πελοποννήσῳ βενετικῶν

κτίσεων Μεθώνης, Κορώνης και ίδια του Ναυαρίνου μνημείων, προς συγγραφήν ειδικῆς ἐργασίας προοριζομένης διὰ γενικώτερον περὶ τῶν περιοχῶν τούτων συλλογικὸν δημοσίευμα.

δ) Ἡ δ. Ἰωάννα Στεριώτου, παραμείνασα ἐπὶ τρίμηνον (22 Ἰανουαρίου - 25 Ἀπριλίου), συνεκέντρωσεν ὑλικὸν (ιδία σχέδια καὶ χάρτας) ἐκ τῶν βιβλιοθηκῶν καὶ τῶν ἀρχείων τῆς Βενετίας, τῆς βιβλιοθήκης τοῦ Museo Civico τῆς Παδούης καὶ τῆς ἀρχιεπισκοπικῆς βιβλιοθήκης τοῦ Udine περὶ τοῦ βενετικοῦ φρουρίου (fortezza) τῆς πόλεως Ρεθύμνου, περὶ τοῦ ὁποίου παρασκευάζει διδακτορικὴν διατριβὴν ὑπὸ τὸν τίτλον «*Βενετικὲς ὀχυρώσεις τοῦ Ρεθύμνου τῆς Κρήτης, 1540 - 1646*». Εἰδικώτερον, εἰς τὰ Κρατικὰ Ἀρχεῖα τῆς Βενετίας ἠρεύνησε τὰς σειρὰς Senato Misti, Senato Secreta, Senato Mar, Capi del Consiglio dei Dieci, Relazioni dei Rettori, Provveditori alle fortezze, Candia - Rettori Straordinari, Provveditori da Terra e da Mar, Archivio del Duca Candia, εἰς δὲ τὴν Μαρκιανὴν Βιβλιοθήκην τὰ ἰταλικά χειρόγραφα αὐτῆς καὶ τὰς ἐντύπους ἐκδόσεις περὶ ὀχυρώσεων καὶ προμαχώνων.

ε) Ἡ κ. Χρυσῆ Τζομπανάκη - Μπασιοῦδη, παραμείνασα ἐπὶ ἑβδομάδα (22 - 30 Ἀπριλίου), ἠσχολήθη μὲ τὴν συλλογὴν στοιχείων πρὸς ἐπίλυσιν ἀναστηλωτικῶν προβλημάτων τῶν βενετικῶν τειχῶν τῆς πόλεως τοῦ Χάνδακος (Ἡρακλείου) τῆς Κρήτης καὶ ἠρεύνησε πρὸς τοῦτο τὰς σειρὰς ἐγγράφων καὶ σχεδίων Provveditori alle fortezze, Provveditori Terra - Mar, Archivio Grimani εἰς τὰ Κρατικὰ Ἀρχεῖα τῆς Βενετίας καὶ συλλογὰς ἀτλάντων καὶ σχεδίων εἰς τὴν Μαρκιανὴν Βιβλιοθήκην. Τοιοῦτοτρόπως ἀπεκόμισεν ὑλικὸν ἐνδιαφέρον, ἰδία δὲ σειρὰν φωτογραφιῶν παλαιῶν χαρτῶν τῶν βενετικῶν τειχῶν τοῦ Ἡρακλείου καὶ τῶν ὀχυρώσεων αὐτοῦ κατὰ τὸν ΙΓ' καὶ ΙΖ' αἰῶνα.

ς) Ἡ κ. Ἐλένη Κακουλίδη - Πάνου, παραμείνασα μόνον ἐπὶ τριήμερον (28 - 30 Ἰουλίου), συνεπλήρωσε τὴν συλλογὴν ὑλικοῦ πρὸς ἀποπεράτωσιν τῆς περὶ τοῦ Κερκυραίου ἱερομονάχου καὶ λογίου τοῦ ΙΓ' αἰῶνος Ἰωαννικίου Καρτάνου μελέτης της, ἣτις καὶ δημοσιεύεται εἰς τὸν τόμον 12 (1975) τῶν «Θησαυρισμάτων»¹¹.

ζ) Ὁ κ. Γεώργιος Πλουμίδης, ἐργασθεὶς ἐπὶ ἑβδομάδα (12 - 18 Σεπτεμβρίου), συμβουλευθῆναι τὰ πρόσφατα ἀποκτήματα τῆς βιβλιοθήκης τοῦ Ἰνστιτούτου καὶ

11. Βλ. σ. 218 - 256.

ειργάσθη εἰς τὰ Κρατικά Ἀρχεῖα τῆς Βενετίας καὶ εἰς τὴν Μαρκιανὴν Βιβλιοθήκην πρὸς συμπλήρωσιν διαφόρων μελετῶν, διὰ τὰς ὁποίας εἶχε συλλέξει ὕλικὸν ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῆς ἐν Βενετία μακρᾶς διαμονῆς του.

η) Ἡ κ. Φανὴ Μαυροειδῆ - Πλουμίδη, παραμείνασα κατὰ τὸ αὐτὸ διάστημα (12 - 18 Σεπτεμβρίου), εἰργάσθη εἰς τὸ παλαιὸν ἀρχεῖον τοῦ Ἰνστιτούτου πρὸς ἔλεγχον καὶ συμπλήρωσιν τῆς διδακτορικῆς τῆς διατριβῆς, τὴν ὁποίαν παρεσκευάσεν ἐν αὐτῷ ὑπὸ τὸν τίτλον «*Συμβολὴ στὴν ἱστορίαν τῆς Ἑλληνικῆς Ἀδελφότητος Βενετίας (1533 - 1562)*» καὶ τὴν ὁποίαν ὑπέβαλεν ἤδη εἰς τὴν Φιλοσοφικὴν Σχολὴν τοῦ Πανεπιστημίου Ἰωαννίνων πρὸς ἔγκρισιν.

IV. Ὁ ἀφωσιωμένος συνεργάτης τοῦ Ἰνστιτούτου κ. Ἰωάννης Σκουλαῖς ἦλθε καὶ ἐφέτος καὶ παρέμεινε ἐπὶ μῆνα (12 Σεπτεμβρίου - 15 Ὀκτωβρίου), ἀφοῦ δὲ συνειργάσθη μετ' ἐμοῦ πρὸς σύνταξιν τῆς εἰσαγωγῆς τοῦ περὶ τῶν ληξιαρχικῶν βιβλίων γάμων τῆς Ἑλληνικῆς Ἀδελφότητος Βενετίας ἔργου, παρέλαβε πάντα τὰ χειρόγραφα του, ἵνα τὰ παραδώσῃ εἰς τυπογραφεῖον ἐν Ἀθήναις πρὸς ἐκτύπωσιν τοῦ ἔργου τούτου εἰς τὴν σειρὰν τῆς «Βιβλιοθήκης» τοῦ Ἰνστιτούτου.

V. Αἱ συλλογαὶ τοῦ Ἰνστιτούτου, τὰ ἀρχεῖα, ἡ βιβλιοθήκη καὶ ἡ ἐν αὐτῷ συντελουμένη ἐργασία προσεῖλκυσαν καὶ ἐφέτος πολλοὺς διακεκριμένους ἐπισκέπτας, Ἑλληνας καὶ ξένους. Κρίνομεν ἄξιον ἐν πρώτοις νὰ σημειώσωμεν μετ' ἰδιαιτέρας εὐχαριστήσεως ὅτι ὁ ἐν Ρώμῃ Πρόεδρος τῆς Ἑλλάδος κ. Ἰωάννης Κολιακόπουλος, ὅστις ἀπὸ τῆς πρώτης ἡμέρας τῆς ἀναλήψεως τῶν καθηκόντων του περιβάλλει τὸ ἡμέτερον Ἰδρυμα μὲ ἐξαιρετικὸν ἐνδιαφέρον καὶ ἰδιαιτέραν στοργήν, ἦλθεν εἰς Βενετίαν ἐπὶ τριήμερον (16 - 19 Ἰουνίου), ἐπεσκέφθη αὐτό, τὰς ἀρχὰς τῆς πόλεως καὶ τὸν Πρύτανιν τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Παδούης, προσεκάλεσε δὲ καὶ εἰς δεξίωσιν εἰς τὴν αἴθουσαν τῶν τελετῶν τοῦ Ἰνστιτούτου τοὺς ἐκπροσώπους τοῦ ἐπιστημονικοῦ καὶ πνευματικοῦ κόσμου τῆς Βενετίας, τοὺς φίλους τοῦ Ἰνστιτούτου καὶ τὰ μέλη τῆς ἑλληνικῆς παροικίας. Ἀλλὰ καὶ ὁ διευθυντὴς Μορφωτικῶν Ὑποθέσεων τοῦ Ὑπουργείου Ἐξωτερικῶν καὶ μέλος τῆς Ἐποπτικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Ἰνστιτούτου Πρόεδρος κ. Δημήτριος Πέτρου ἐπεσκέφθη τὸ Ἰδρυμα (18 - 22 Ἀπριλίου) καὶ κατετοπίσθη ἐπὶ τῶν πάσης φύσεως προβλημάτων αὐτοῦ καὶ τῆς Ἑλληνικῆς Κοινότητος. Ἐκ τῶν ἐκπροσώπων τοῦ ἐπιστημονικοῦ καὶ καλλιτεχνικοῦ κόσμου σημειοῦμεν ἐνταῦθα τὴν ἐπίσκεψιν τῶν Ἀκαδημαϊκῶν κ. κ. Γ. Ἀθανασιάδη - Νόβα καὶ Γρηγ. Κασιμάτη, τῶν πανεπιστημιακῶν καθηγητῶν κ. κ. Kenneth Setton, Hans - Georg Beck, Freddy Thiriet, Jadran

Ferluga, Σπύρου Βρυώνη και τοῦ ὁμοτίμου καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης κ. Βασίλ. Λογοθέτου, τοῦ διευθυντοῦ τῶν Κεντρικῶν Κρατικῶν Ἀρχείων τῆς Ρώμης κ. Ant. Lombardo, τῶν ζωγράφων κ. Πέτρου Παπαβασιλείου καὶ κ. Β. Χαλπερν. Ἐκ δὲ τῶν λοιπῶν ἐκπρόσωπων τοῦ διπλωματικοῦ κόσμου σημειοῦμεν τὰς ἐπισκέψεις τοῦ κ. Μιχ. Παπαγεωργίου, Συμβούλου τῆς ἐν Ρώμῃ Πρεσβείας, τοῦ κ. Κ. Ἰβράκη, πρῶτην Προξένου τῆς Ἑλλάδος ἐν Βενετία, τοῦ κ. Ἡλία Δημητρακοπούλου, Προξένου ἐν Γενούῃ καὶ τοῦ κ. Ἐμμανουὴλ Βλαντιῆ, Προξένου ἐν Ρώμῃ, ὅστις καὶ ἐβοήθησε σημαντικῶς τὸ ἔργον τοῦ Ἰνστιτούτου ὡς ἐκπρόσωπος τοῦ ἐν Ρώμῃ Πρέσβευος εἰς τὴν Διαχειριστικὴν Ἐπιτροπὴν μέχρι τῆς ἐλεύσεως τοῦ νέου Προξένου Βενετίας.

3) ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΑ

Κατὰ τὸ 1975 ἐξεδόθη ὁ τόμος 11 (1974) τοῦ περιοδικοῦ τοῦ Ἰνστιτούτου «Θησαυρίσματα» ἐκ σελίδων 400 καὶ 37 ὄλοσελίδων πινάκων, περιέχων, ὡς πάντοτε, πρωτοτύπους ἐρευνητικὰς ἐργασίας Ἑλλήνων καὶ ξένων μελετητῶν, ἰδίᾳ δὲ ὑποτρόφων καὶ φιλοξενουμένων τοῦ Ἰνστιτούτου. Ἐξεδόθησαν ἐπίσης τὰ ὑπ' ἀριθ. 7 καὶ 8 δημοσιεύματα τῆς «Βιβλιοθήκης» τοῦ Ἰνστιτούτου, ἦτοι τὸ ἔργον τοῦ Γάλλου Ἀκαδημαϊκοῦ καὶ ἐπιτίμου καθηγητοῦ τοῦ Collège de France κ. André Grabar «*Les revêtements en or et en argent des icônes byzantines du moyen âge*», ἐκ σελίδων XXII + 90, μεθ' 62 ὄλοσελίδων πινάκων καὶ 4 ἐγχρώμων καὶ μετὰ περιλήψεων ἐν τέλει εἰς τὴν ἑλληνικὴν καὶ τὴν ἰταλικὴν, καὶ τὸ βιβλίον τοῦ κ. Μανόλη Χατζηδάκη «*Εἰκόνες τοῦ Ἁγίου Γεωργίου τῶν Ἑλλήνων καὶ τῆς σιλλογῆς τοῦ Ἰνστιτούτου, Λεύκωμα VIII + 79 πινάκων*», μετ' εἰσαγωγικοῦ σημειώματος τοῦ συγγραφέως, βιβλιογραφίας, εὔρετηρίου εἰκονογραφικοῦ καὶ εὔρετηρίου τῶν ζωγράφων εἰς τὴν ἑλληνικὴν καὶ εἰς τὴν γαλλικὴν, τὸ ὁποῖον ἀποτελεῖ ἀνάγνωσιν καὶ χρήσιμον συμπλήρωμα τοῦ ὑπ' ἀριθ. 1 δημοσιεύματος τοῦ αὐτοῦ συγγραφέως εἰς τὴν αὐτὴν σειρὰν.

Ἐκτὺπωσιν εὐρίσκεται ὁ τόμος 12 (1975) τῶν «Θησαυρισμάτων», ὅστις θὰ κυκλοφορήσῃ τοὺς πρώτους μῆνας τοῦ 1976 καὶ θὰ περιέχῃ περὶ τὰς 400 σελίδας καὶ πολυαριθμούς πίνακας ἐκτὸς κειμένου. Ἐκτὺπωσιν εὐρίσκεται ἐπίσης τὸ ὑπ' ἀριθ. 9 δημοσίευμα τῆς «Βιβλιοθήκης» τοῦ Ἰνστιτούτου, ἦτοι τὸ ἔργον τῆς Elisabeth Santschi «*Régestes des Arrêts Civils et des Mémoires (1363-1399) des Archives du Duc de Crète*».

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω καθίσταται ἔμφανές ὅτι ἡ ἐκδοτικὴ δραστηριότης τοῦ Ἰνστιτούτου ὑπερέβη κατὰ τὸ 1975 πᾶσαν προηγουμένην, παρὰ τὰς τεχνικὰς

δυσχερείας καὶ τὴν σημαντικωτάτην ἀνατίμησιν τοῦ χάριτος καὶ τῶν τυπογραφικῶν δαπανῶν. Ἐλπίζομεν ὅτι ἡ δραστηριότης αὕτη θὰ συνεχισθῇ καὶ κατὰ τὸ προσεχὲς ἔτος, ἰδίᾳ χάρις εἰς ἔκτακτον ἐνίσχυσιν τῆς Διευθύνσεως Ἀποδήμων Ἑλλήνων τοῦ Ὑπουργείου Ἐξωτερικῶν. Εἰς τὸν ἐκδοτικὸν τομέα ἀποδίδομεν πάντοτε ἰδιαιτέραν σημασίαν, διότι πιστεύομεν ὅτι ἀποτελεῖ ἐκ τῶν κυριωτέρων ἐπιστημονικῶν στόχων τοῦ ἡμετέρου Ἰδρύματος.

4) ΜΕΡΙΜΝΑ ΔΙΑ ΣΥΛΛΟΓΑΣ ΤΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ, ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΩΝ, ΑΡΧΕΙΩΝ, ΕΙΚΟΝΩΝ ΜΟΥΣΕΙΟΥ ΚΑΙ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΩΝ ΤΟΥ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟΥ.— ΣΥΝΤΑΞΙΣ ΚΑΤΑΛΟΓΩΝ ΚΑΙ ΕΥΡΕΤΗΡΙΩΝ.—
ΜΕΡΙΜΝΑ ΔΙ' ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΜΝΗΜΕΙΑ ΚΑΙ ΚΕΙΜΗΛΙΑ ΕΝ ΙΤΑΛΙΑ

α) Βιβλιοθήκη.—Ὡς καὶ κατὰ τὸ προηγούμενον ἔτος, χρέη βιβλιοθηκαρίου ἐξετέλεσε καὶ ἐφέτος ὁ ὑπότροφος ἐρευνητῆς κ. Ἀγαμέμνων Τσελίκας, ὅστις ἐδελτιογράφησε καὶ ἐταξινόμησε τὰ εἰς τὴν βιβλιοθήκην τοῦ Ἰνστιτούτου εἰσαχθέντα νέα βιβλία καὶ περιοδικά. Μετὰ τὴν πρόσφατον ἀναχώρησίν του ἀνέλαβε ν' ἀντικαταστήσῃ αὐτὸν ἡ δ. Μαρία Κωνσταντουδάκη. Ἄς ἐλπίσωμεν ὅτι ἡ νομοθέτης θέσεως καὶ ὁ διορισμὸς βιβλιοθηκαρίου, ἀπολύτως ἀπαραιτήτου διὰ τὰς ἀνάγκας τοῦ Ἰδρύματος, δὲν θὰ βραδύνουν εἰσέτι ἐπὶ μακρόν.

β) Χειρόγραφοι (φιλολογικοὶ) κώδικες.—Ὁ λίαν ἐφθαρμένος ὑπ' ἀριθ. 8 ἑλληνικὸς κώδιξ τοῦ Ἰνστιτούτου, περιέχων ἐν αὐτογράφῳ ἔργον τοῦ Ἰωάννου Ναθαναήλ, τὸν ὁποῖον εἴχομεν ἀποστείλει πρὸς ἐπισκευὴν εἰς τὸ ἐν Ρώμῃ Istituto di Patologia del Libro «Alfonso Gallo», ἐπεσκευάσθη ὑπ' αὐτοῦ καὶ δύναιαι νῦν νὰ χρησιμοποιηθῇ καὶ ν' ἀποτελέσῃ ἀντικείμενον μελέτης.

γ) Ἐπίσημα πατριαρχικὰ γράμματα.—Φωτογραφίας ἀμφοτέρων τῶν ὄψεων τῶν εἰς τὰ ὑπ' ἀριθ. 31 (ἔτ. 1680) καὶ 43 (ἔτ. 1782) πατριαρχικὰ γράμματα τῆς συλλογῆς τοῦ Ἰνστιτούτου μολυβδίνων σφραγίδων τῶν οἰκουμενικῶν πατριαρχῶν Ἰακώβου Α' καὶ Γαβριὴλ Δ' ἀντιστοίχως ἀπεστείλαμεν πρὸς δημοσίευσιν, τῇ αἰτήσῃ του, εἰς τὸν ἐν Παρισίοις κ. Mihail Sturdja.

δ) Ἀρχεῖα — Πλὴν τῶν εἰς τὰς ἐν τόμῳ 11 (1974) τῶν «Θησαυρισμάτων» δημοσιευθείσας ἐργασίας τῶν Ν. Β. Δρανδάκη, Ἀγ. Τσελίκας, Εὐτυχίας Λιάτα, Κρίστας Παναγιωτοπούλου καὶ ἐμοῦ χρησιμοποιηθέντων ἢ ἐκδοθέντων ἐγγράφων τῶν ἀρχείων τῆς Ἑλληνικῆς Ἀδελφότητος Βενετίας, ἕτερα ἐγγράφα ἐξ αὐτῶν ἐχρησιμοποιήθησαν εἰς τὴν πρόσφατον ἐργασίαν τοῦ κ. Στεφ. Ι. Παπαδο-

πούλου, *Ἡ κυπριακὴ ἐξέγερση τοῦ Βίκτωρα Ζεμπετοῦ*, «Δωδώνη», τόμ. 3 (1974), σ. 339-349 (βλ. σ. 348-349, ἔγγραφα ἐκ τοῦ παλαιοῦ ἀρχείου, φάκ. 61).

ε) Μουσεῖον καὶ εἰκόνας.— Εἶναι δυσάρεστον ὅτι ἡ εἰδικὴ συντηρήτρια εἰκόνων τοῦ Ἰνστιτούτου κ. Eileen Maitland, ἀναχωρήσασα ἀπὸ τοῦ παρελθόντος ἔτους εἰς τὴν πατρίδα της Νέαν Ζηλανδίαν, δὲν ἐπανῆλθεν εἰσέτι εἰς Βενετίαν καὶ εἶναι ἄγνωστον ἂν καὶ πότε θὰ ἐπανέλθῃ. Τοιουτοτρόπως τὸ Ἰνστιτούτον ἀντιμετωπίζει τὸ δυσεπίλυτον πρόβλημα τῆς ἐξευρέσεως ἀντικαταστάτου της.

Πρὸς ἐξυπηρέτησιν τῶν Ἑλλήνων ἰδίᾳ ἐπισκεπτῶν τοῦ Μουσειοῦ, προέβημεν ἐφέτος εἰς τὴν ἔκδοσιν τοῦ ὑπ' ἀριθ. 8 δημοσιεύματος τῆς «Βιβλιοθήκης» τοῦ Ἰνστιτούτου (βλ. καὶ ἀνωτέρω, σ. 303), ἥτοι τοῦ Λευκώματος τοῦ καταλόγου τοῦ κ. Μανόλη Χατζηδάκη, μετὰ προλεγομένων, βιβλιογραφίας, πινάκων κλπ. εἰς τὴν ἑλληνικὴν καὶ τὴν γαλλικὴν γλῶσσαν.

Εἰκόνες τοῦ ἡμετέρου Μουσειοῦ ἐδημοσιεύθησαν, τῇ ἀδείᾳ μας, μετὰ περιγραφῆς εἰς τὸ πρόσφατον βιβλίον τῶν David and Tamara Talbot - Rice, *Icons and their Dating. A comprehensive Study of their Chronology and Provenance*, London 1975, ἀριθ. 18, 51, 55, 57-59, 61, 64, 66, 67, 69.

Ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐπισκεπτῶν τοῦ Μουσειοῦ ἀνῆλθεν ἐφέτος εἰς 1992 ἔναντι 1733 τοῦ παρελθόντος ἔτους.

Ἡ πώλησις τῆς σειρᾶς τῶν ἐκτυπωθέντων ἐγχρόμων δελταρίων τῶν εἰκόνων τοῦ Ἰνστιτούτου συνεχίζεται ἱκανοποιητικῶς.

Ἐλπίζομεν ὅτι τὸ προσεχὲς ἔτος θὰ πραγματοποιηθῇ ἡ ἐκτύπωσις τοῦ νέου μικροῦ ὁδηγοῦ τοῦ Μουσειοῦ καὶ τοῦ ναοῦ τοῦ Ἁγίου Γεωργίου τοῦ ἐκπονηθέντος ὑπὸ τοῦ κ. Ἀθανασίου Παλιούρα, δι' ἐνισχύσεως ἐκ μέρους τῆς Διευθύνσεως Ἀποδήμων Ἑλλήνων τοῦ Ὑπουργείου Ἐξωτερικῶν.

ς) Φωτογραφικὸν ἀρχεῖον.— Εἰς τὸ φωτογραφικὸν ἀρχεῖον εἰσῆχθησαν ἐφέτος νέαι μικροταινίαι (= M 71 — M 73) καὶ νέαι φωτογραφίαι (= Φ 367 — Φ 407) ἐξ ἐγγράφων, χειρογράφων καὶ ἔργων τέχνης.

ζ) Λιβόρνον.— Διετέθη καὶ ἐφέτος μικρὸν ποσὸν διὰ τὸ ἑλληνικὸν κοιμητήριον τοῦ Λιβόρνον, τοῦ ὁποίου τὸ περιτείχισμα ἔχει ἀνάγκην στερεώσεως ἢ ἀνακατασκευῆς εἰς ὠρισμένα σημεῖα. Δυστυχῶς τὸ Ἰνστιτούτον ἀδυνατεῖ νὰ διαθέσῃ τὰς ἀναγκαίας πιστώσεις πρὸς ριζικὴν ἀνακαίνισιν ὁλοκλήρου τοῦ κοιμητηρίου καὶ τοῦ ναοῦ. Ἐλπίζομεν ὅμως ὅτι τὸ ποσὸν θὰ ἐξευρεθῇ χάρις εἰς τὸ ὑπὸ τοῦ κ. ἐν Ρώμῃ Πρέσβευος ἐπιδειχθὲν ἐνδιαφέρον.

5) ΕΜΠΛΟΥΤΙΣΜΟΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ

Κατὰ τὸ 1975 ἡ Βιβλιοθήκη τοῦ Ἰνστιτούτου ἀπέκτησε 450 σχεδὸν νέα βιβλία ἢ τεύχη (ἀριθ. εἰσαγ. 4563-5006), προελθόντα ἐξ ἀγορῶν, δωρεῶν ἢ ἀνταλλαγῶν. Μεταξὺ τῶν δωρεῶν ἀποστειλάντων εἰς τὸ Ἰνστιτούτον βιβλία συγκαταλέγονται καὶ οἱ κ. κ. Ἄν. Ὁρλάνδος, Ν. Β. Τωμαδάκης, Γ. Θ. Ζώρας, Β. Λογοθέτης, Δ. Γεωργακάς, Λ. Βρανούσης, Χ. Μπούρας, Ν. Γκαϊτατζής, Κ. Τριανταφύλλου, Γ. Πλουμίδης, Γ. Χιονίδης, Χ. Παπαστάθης καὶ αἱ κυραὶ Sir. der Nersessian καὶ Λουκία Δρούλια.

6) ΔΙΑΛΕΞΕΙΣ

Εἰς τὴν αἴθουσαν τῶν τελετῶν τοῦ Ἰνστιτούτου διοργανώσαμεν τὴν 27ην Νοεμβρίου διάλεξιν τοῦ τακτικοῦ καθηγητοῦ τῆς βυζαντινῆς φιλολογίας εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τῆς Παδούης καὶ διακεκριμένου ἑλληνοστοῦ κ. Filippo Maria Pontani μὲ θέμα «*Ἡ Βενετία εἰς τὴν νεοελληνικὴν λογοτεχνίαν*». Τὸ ἐξαιρετικῶς ἐνδιαφέρον τοῦτο θέμα καὶ τὸ ἐγνωσμένον κῦρος τοῦ ὁμιλητοῦ ἐξησφάλισαν εἰς αὐτὸν πολυπληθῆ καὶ ἐκλεκτὸν ἄκροατήριον.

7) ΠΑΡΟΧΗ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ

Συμφώνως πρὸς τὰ καθιερωμένα εἰς τὰς προγενεστέρας ἐκθέσεις μας, προβαίνομεν κατωτέρω εἰς τὴν ἀναγραφὴν τῶν ὀνομάτων Ἑλλήνων καὶ ξένων μελετητῶν, οἵτινες ἢ ἀπηυθύνθησαν εἰς ἡμᾶς δι' ἀλληλογραφίας ἢ ἦλθον καὶ εἰργάσθησαν εἰς τὸ Ἰνστιτούτον πρὸς συλλογὴν εἰδήσεων ἢ ἐπίλυσιν προβλημάτων ἐπὶ διαφόρων ἐπιστημονικῶν θεμάτων ἀπασχολούντων αὐτούς.

Δι' ἀλληλογραφίας ἀπεστάλησαν πληροφορίες εἰς τὸν κ. Γ. Α. Μέγαν (Ἀθῆναι) περὶ τοῦ περιέχοντος τὸ ὑπὸ τούτου ἐκδιδόμενον στιχοῦργημα «*Κοσμογέννησις*» τοῦ Γεωργίου Χούμνου κώδικος *Marc. gr.* IX, 17 (1247), τοῦ ὁποίου ἀπεστάλη καὶ μικροταινία, εἰς τὸν κ. Γ. Θ. Ζώραν (Ἀθῆναι) περὶ τοῦ περιέχοντος λατινικὴν μετάφρασιν τῆς Ὀδυσσεΐας κώδικος *Marc. lat.* XII, 23 (3946), τοῦ ὁποίου ἀπεστάλη καὶ μικροταινία, εἰς τὴν κ. Στυλιανὴν Παπαδάκη · Ökland (Ἀθῆναι) περὶ τοῦ περιέχοντος τὰς μικρογραφίας τοῦ Ἰωβ κώδικος *Marc. gr.* 538 (540), τοῦ ὁποίου ἀπεστάλη καὶ μικροταινία, εἰς τὴν κ. Λουκίαν Δρούλια (Ἀθῆναι), περὶ τῆς ἐν reg. 129 (φ. 137^v) τοῦ παλαιοῦ ἀρχείου τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἰνστιτούτου καταγραφῆς βιβλίων καὶ χειρογράφων τοῦ ναοῦ τοῦ Ἁγίου Γεωργίου ἐν ἔτει 1528, τῆς ὁποίας ἀπεστάλη καὶ φωτοτυπία, εἰς τὸν κ. Στέφανον Μακρυμίχαλον (Ἀθῆναι) περὶ τοῦ ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τοῦ Ἰνστιτούτου «*Πορτολάνου*» (ἔκδ. Γλυκῆος, Βενετία 1780), τοῦ ὁποίου ἀπεστάλησαν καὶ φωτοτυπία, εἰς τὸν κ. Εὐ-

τύχιον Βαγιονάκη (Ἀθῆναι) περὶ τοῦ τεύχους «Κατάλογος τῶν εὑρισκομένων ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τοῦ ἑλληνικοῦ σχολείου Φλαγγίνῃ» (Βενετία 1897), τοῦ ὁποίου ἀπεστάλη καὶ φωτοτυπία, εἰς τὸν διευθυντὴν τῆς «Ἐκδοτικῆς Ἀθηνῶν» κ. Γ. Χριστόπουλον (Ἀθῆναι) περὶ εἰκόνων καὶ χαλκογραφιῶν εἰς διαφόρους συλλογὰς ἐν Βενετία προοριζομένων διὰ τὴν ἰστορίαν τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους, εἰς τὴν ἀνεύρεσιν καὶ φωτογράφησιν τῶν ὁποίων ἐβοηθήσαμεν, εἰς τὸν κ. Ε. Κριαρᾶν (Θεσσαλονίκη) περὶ σελίδων τοῦ ἐν κώδικι *Marc. gr.* XI, 19 (1394) ποιμενικοῦ δράματος «Πανώρια» (= «Γύπαρης») τοῦ Γ. Χορτάση, τῶν ὁποίων ἀπεστείλαμεν καὶ φωτογραφίας, εἰς τὸν κ. Ν. Μ. Παναγιωτάκη (Ἰωάννινα) περὶ τῶν εἰς τὰ reg. 193-194 (1669-1694) τοῦ παλαιοῦ ἀρχείου τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἰνστιτούτου ἀπαντωμένων μνειῶν τοῦ ποιητοῦ τοῦ «Κρητικοῦ πολέμου» Μαρίνου Τζάνε Μπουναλιῆ, εἰς τὸν κ. Στέφανον Μπέττην (Ἰωάννινα) περὶ τῶν ἐν παλαιῷ ἀρχεῖῳ τοῦ Ἰνστιτούτου (φάκ. 148 καὶ 774, τῶν ἐτῶν 1778-1784) περιεχομένων ἐγγράφων τῶν ἀναφερομένων εἰς τὸν Ἰωαννίτην διδάσκαλον Δημήτριον Βόνταν, τῶν ὁποίων ἀπεστείλαμεν καὶ φωτοτυπίας, εἰς τὸν κ. Κωνσταντῖνον Κυριακόπουλον (Πύργος Ἡλείας) περὶ τοῦ ἐν κώδικι *Marc. gr.* II, 167 (1108-1110) λόγου τοῦ Θεοδώρου Δαφνοπάτου εἰς τὴν Ἀγ. Βαρβάραν, τοῦ ὁποίου ἀπεστείλαμεν καὶ μικροταινίαν, εἰς τὸν κ. Ἀθανάσιον Παλιούραν (Ἀργίριον) περὶ τῶν ἐν κώδικι *Oxon. barocc. gr.* 170 μικρογραφιῶν, τῶν ὁποίων ἀπεστείλαμεν καὶ φωτογραφίας, εἰς τὸν κ. Σπυρίδωνα Μυλωνᾶν (Ζάκυνθος) περὶ τῶν χειρογράφων τῶν περιεχόντων ἐπιστολὰς τοῦ Ἀλεξάνδρου Νερούλη, εἰς τὸ ἐν Παδοῦῃ Istituto di Storia dell'Arte περὶ ἑπτὰ εἰκόνων τῆς ἡμετέρας συλλογῆς, τῶν ὁποίων ἀπεστείλαμεν καὶ φωτογραφίας, εἰς τὸν κ. Raffaele Cantarella (Μιλάνον) περὶ τῶν κριτικῶν ἐκδόσεων τῶν ἔργων τοῦ Κρητικοῦ Θεάτρου «Θυσία τοῦ Ἀβραάμ» καὶ «Κατζοῦρμος», τῶν ὁποίων ἀπεστείλαμεν καὶ ἀντίτυπα, εἰς τὸν κ. Angelo Tamborra (Ρώμη) περὶ τῆς οὐνιτικῆς δράσεως τοῦ ἀρχιεπισκόπου Δαλματίας Βενεδίκτου Κράλιεβιτς καὶ τῆς περὶ τούτου βιβλιογραφίας, εἰς τὸν κ. Paul Faure (Clermont-Ferrant τῆς Γαλλίας) περὶ τῆς εἰς τὸν Κρητὰ ζωγράφου Ἀνδρέαν Ρίτσον καὶ εἰς τὴν εἰκόνα τῆς «Παναγίας τοῦ Πάθους» ἀναφερομένης προσφάτου βιβλιογραφίας, εἰς τὸν κ. C. Da Ponte (Βρυξέλλαι) περὶ μελῶν τῆς ἑλληνικῆς οἰκογενείας Δαπόντε μαρτυρουμένων ἐν Βενετία, εἰς τὸν κ. Helmut Brenske (Ἀννόβερον Δυτικῆς Γερμανίας) περὶ τῆς ὑπ' ἀριθ. μητρ. 39 ἐν τῷ Μουσείῳ τοῦ Ἰνστιτούτου φυλασσομένης εἰκόνης τῶν τεσσαράκοντα μαρτύρων τῆς Σεβαστείας, εἰς τὴν κ. E. Urte De Rayes (Winnipeg Manitoba τοῦ Καναδά) περὶ εἰκόνης τῆς Γεννήσεως, σωζομένης ἐν τῇ ὑπὸ ταύτης διευθυνομένη Winnipeg Art Gallery, τῆς τεχντροπίας καὶ τῆς χρονολογίας αὐτῆς, εἰς τὸν κ. Const. D. J. Generales (Νέα Ὑόρκη τῶν

Ἑνωμένων Πολιτειῶν) περὶ τῆς ἐτυμολογίας τοῦ ἐπωνύμου Γενεράλης, εἰς τὸν κ. Ihor Šenčenco (Cambridge Μασαχουσέτης τῶν Ἑνωμένων Πολιτειῶν) περὶ χρονολογήσεως παραγράφων βενετικῶν ἰδιωτικῶν ἐγγράφων τοῦ ΙΖ' αἰῶνος χρησιμοποιηθέντων εἰς τὴν στάχωσιν τοῦ χειρογράφου *Monac. slav.* 4, εἰς τὴν κ. Μπ. Παναγοπούλου (Los Altos Hills τῆς Καλιφορνίας τῶν Ἑνωμένων Πολιτειῶν) περὶ μελετήματος τοῦ Antoine Bon διὰ τὰ βενετικά μνημεῖα τῆς κεντρικῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς Πελοποννήσου, τοῦ ὁποῦ ἀπεστείλαμεν καὶ φωτοτυπίαν καὶ εἰς τὸν κ. Boris L. Fonkitch (Μόσχα) περὶ καταλόγων τῶν ἐν Ὀδησσῶ ἑλληνικῶν χειρογράφων καὶ περὶ αὐτογράφων τοῦ Ναθαναὴλ Χίκα, τῶν ὁποίων ἀπεστείλαμεν καὶ φωτοτυπίας.

Ἐπεσκέφθησαν ἐξ ἄλλου τὸ Ἰνστιτούτον καὶ εἰργάσθησαν εἰς τὴν βιβλιοθήκην, τὰ ἀρχεῖα ἢ τὸ Μουσεῖον του, ἄλλοι μὲν ἀπαξ ἢ δις, οἱ πλεῖστοι δὲ ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας ἢ καὶ ἐξήτησαν καὶ ἔλαβον πληροφορίας παρὰ τοῦ διευθυντοῦ αὐτοῦ ἐπὶ διαφόρων ἀπασχολούντων αὐτοὺς ἐπιστημονικῶν ζητημάτων ἢ κ. Paola Ratti (Βενετία) περὶ τοῦ ἀκριβοῦς τύπου διαφόρων ἐπωνύμων καὶ τοπωνυμίων τῆς Κρήτης ἀπαντώντων εἰς σειρὰς ἐγγράφων τοῦ ἀρχείου τοῦ Δούκα τῆς Κρήτης (*Consilium Feudatorum, Consilium Maius*), τῶν ὁποίων τὴν ἔκδοσιν ἔχει παρασκευάσει, ὁ κ. Mario Gasparetto (Βενετία) περὶ τῶν εἰς τὰς μικρογραφίας τοῦ χειρογράφου τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου (κῶδιξ ὑπ' ἀριθ. 5 τοῦ Ἰνστιτούτου) φερομένων ἀπεικονίσεων ποτηρίων, δοχείων κλπ. ἐξ ὑάλου (εἰκ. ἀριθ. 55, 99, 109 κλπ.), ὁ κ. Ottavio Vittori (Βενετία) περὶ τῆς εἰς τὴν ἀρχαίαν Ρόδον ἀναφερομένης βιβλιογραφίας, ὁ κ. Gius. Gio. Pedrocchio (Βενετία) περὶ δυσαναγνώστου ὑπογραφῆς ζωγράφου εἰς εἰκόνα τοῦ Ἁγ. Σπυρίδωνος, ἢ δ. Ambra Avanzini (Βενετία) περὶ τῆς εἰς τὸν Μάρκον Μουσοῦρον ἀναφερομένης βιβλιογραφίας, ἢ δ. Hikkaliisa Tarväjarvi (Βενετία) περὶ τῆς εἰς τὴν βυζαντινὴν τέχνην ἀναφερομένης βιβλιογραφίας, ὁ Don Giorgio Fedalto (Παδούη) περὶ τοῦ ἀκριβοῦς τύπου τῶν εἰς παλαιὰ ἐγγράφα τοῦ Βατικανοῦ φερομένων ὀνομάτων ἑδρῶν βυζαντινῶν ἐπισκοπῶν καὶ μητροπόλεων ἐν Ἑλλάδι, ἢ δ. Antonella Nicoletti (Παδούη) περὶ μελετῶν βυζαντινῆς τέχνης εἰς ἑλληνικά ἀρχαιολογικά περιοδικά, ἢ δ. Alda Bezzecchi (Παδούη) περὶ τῶν βυζαντινῶν ὀχρῶσεων, ἢ δ. Lidia Martini (Παδούη) περὶ τῆς εἰς τὴν ἑλληνικὴν τραγωδίαν «Ζήνων» ἀναφερομένης βιβλιογραφίας, ἢ δ. Cristina Stevanoni (Βερόνα) περὶ τοῦ βίου καὶ τῶν ἔργων τοῦ Ἑλληνος συγγραφέως καὶ διδασκάλου τοῦ Φλαγγινιανοῦ Σπυρίδωνος Βλαντιῆ, ὁ κ. Luciano Gargan (Μιλάνον) περὶ ἐλέγχου ἀρχεακῶν μαρτυριῶν ἀναφερομένων εἰς ζωγράφους ἐν Κρήτῃ τοῦ ΙΔ' αἰῶνος, ὁ κ. Michelangelo Lupo (Τουρίνον) περὶ τῶν ἐν Ἑλλάδι βενετικῶν φρουρίων, τῶν ὑπὸ τούτου

μελετωμένων τῇ βοήθειᾳ σχεδίων καὶ ἐγγράφων ἐκ τῶν Κρατικῶν Ἀρχείων τοῦ Τουρίνου, ὁ κ. Elemire Zolla (Ρώμη) περὶ τῶν εἰς τὴν ἐν τῷ Μουσεῖῳ τοῦ Ἰνστιτούτου εἰκόνα «*Ἐπὶ σοὶ χαίρει*» τοῦ Γ. Κλόντζα (ἀριθ. μητρ. 28) φερομένων συμβολικῶν παραστάσεων, ὁ κ. Giovanni Gnolfo (Soverato τῆς Καλαβρίας) περὶ βυζαντινῶν σιγίλλογραφικῶν ἀπεικονίσεων τῆς Θεοτόκου, ἡ κ. Μαρία Φίλιππα (Ἀθῆναι) περὶ τῶν εἰς τὰ Κρατικὰ Ἀρχεῖα τῆς Βενετίας σωζομένων σχεδίων καὶ ἐγγράφων τῶν ἀναφερομένων εἰς τὴν πολεοδομίαν τῶν νήσων Πάρου, Ἀντιπάρου καὶ Κιμῶλου, ὁ κ. Εἰρηναῖος (Εὐάγγελος) Δεληδήμος (Θεσσαλονίκη) περὶ βιβλιογραφικῶν καὶ βιογραφικῶν στοιχείων ἀφορῶντων εἰς τὸν οἰκουμενικὸν πατριάρχην Ἰερεμίαν Β΄ τὸν Τρανόν, ὁ κ. Jacques Noret (Βρυξέλλαι) περὶ βιβλιογραφικῶν προσθηκῶν εἰς τὴν «*Bibliographie des Acolouthies Grecques*» τοῦ Louis Petit, τῆς ὁποίας παρασκευάζει δευτέραν ἔκδοσιν, ὁ κ. Wil. Oudshoorn (Amsterdam) περὶ κειμένων τῆς νεοελληνικῆς γλώσσης καὶ λογοτεχνίας, ὁ κ. Liam Gallagher (Λονδῖνον) περὶ τοῦ ἐν τῇ συλλογῇ τοῦ Ἰνστιτούτου χειρογράφου τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου (ὑπ' ἀριθ. 5), ὁ κ. Κωνσταντῖνος Τσάκος (Μόναχον) περὶ τῶν παλαιοχριστιανικῶν μνημείων τῆς Σάμου, ὁ κ. Wolfram Hoerpfner (Βερολῖνον) περὶ τῶν σχέσεων τῶν Κυκλάδων νήσων πρὸς τὴν Βενετίαν, ὁ κ. Sh. Tamari (Tel Aviv τοῦ Ἰσραήλ) περὶ τῶν ὀχυρώσεων τῆς Μεθώνης, ὁ κ. Διονύσιος Χατζόπουλος (Montreal τοῦ Καναδᾶ) περὶ τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐμπορίου ἀπὸ 1261 - 1453, ὁ κ. John Whittaker (Newfoundland τοῦ Καναδᾶ) περὶ τῶν εἰς τὴν ὑπὸ τοῦ Ἰαννοῦ Λασκάρεως ἐν Κρήτῃ ἀγορὰν χειρογράφων ἀναφερομένων νοταριακῶν ἐγγράφων καὶ περὶ τῶν ἐκδόσεων καὶ μεταφράσεων τῆς πρὸς τὸν Κάρολον Ε΄ ἐκκλήσεως τοῦ Λασκάρεως, ὁ κ. Robert Nelson (Νέα Ὑόρκη) περὶ τῶν εἰς τὰ χειρόγραφα εὐαγγέλια τοῦ Ἰνστιτούτου φερομένων μικρογραφικῶν καὶ καλλιτεχνικῶν διακοσμήσεων, ὁ κ. Charles Mann (Pennsylvania τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν) περὶ τῶν προσφάτων προσθηκῶν εἰς τὰς ἑλληνικὰς Βιβλιογραφίας τοῦ Ε. Legrand καὶ τῶν Γκίνη - Μέξα καὶ ὁ κ. Koichi Koshi (Τόκιον) περὶ τῆς ἐν τῷ Μουσεῖῳ τοῦ Ἰνστιτούτου εἰκόνας τῆς Ἀναλήψεως (ἀριθ. μητρ. 21) καὶ τῆς σχέσεως αὐτῆς πρὸς ὁμοίαν εἰκόνα τοῦ Ἀνδρέου Ρίτσου δημοσιευθεῖσαν ὑπ' αὐτοῦ.

8) ΣΧΕΣΕΙΣ ΤΟΥ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟΥ ΠΡΟΣ ἌΛΛΑ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ ΙΔΡΥΜΑΤΑ.
ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑΙ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΙ, ΣΥΝΕΔΡΙΑ ΚΛΠ.

Τὸ ἡμέτερον Ἰνστιτούτον καὶ κατὰ τὸ 1975 συνέχισε τὴν μετ' ἄλλων ἐπιστημονικῶν Ἰδρυμάτων συνεργασίαν του, ἐπὶ ἑλληνικοῦ ἢ καὶ διεθνοῦς ἐπιπέδου, ὁ δὲ διευθυντὴς αὐτοῦ ἐχρησιμοποιήθη εἰς κρατικὰς ἀποστολάς καὶ ἐπιτροπὰς

και μετέσχε διεθνῶν συνεδρίων ἢ συνειργάσθη ἐπὶ διαφορῶν και γενικωτέρας φύσεως θεμάτων.

α) Ἡ ἔκδοσις τῶν πρακτικῶν τοῦ Β' Διεθνοῦς Συνεδρίου Ἱστορίας τοῦ Βενετικοῦ Πολιτισμοῦ (1973) μὲ θέμα «*Ἡ Βενετία μεταξὺ Ἀνατολῆς και Δύσεως κατὰ τοὺς ΙΕ' και ΙΣ' αἰῶνας. Ἀπόψεις και προβλήματα*», τῇ συνεργασίᾳ τῶν τριῶν διοργανωσάντων αὐτὸ ἐπιστημονικῶν Ἰδρυμάτων τῆς Βενετίας, ἦτοι τοῦ ἡμετέρου Ἰνστιτούτου, τοῦ Ἰδρύματος G. Cini και τοῦ Γερμανικοῦ Κέντρου Βενετικῶν Σπουδῶν, ἡ ἀναγγελεθεῖσα ἐν τῇ περυσινῇ ἐκθέσει μου, βαίνει ἱκανοποιητικῶς. Ἡ στοιχειοθεσία και αἱ διορθώσεις τῶν τυπογραφικῶν δοκιμῶν ἔχουν σχεδὸν συντελεσθῆ και τὸ ἔργον, τὸ ὁποῖον θὰ περιέχῃ συνεργασίας και πολλῶν Ἑλλήνων ἐπιστημόνων, θὰ κυκλοφορήσῃ ἐντὸς τοῦ προσεχοῦς ἔτους.

β) Κατὰ τὸ 1975 ἐκυκλοφόρησε και ὁ τρίτος και τελευταῖος τόμος τῶν «Πεπραγμένων τοῦ Γ' Διεθνοῦς Κρητολογικοῦ Συνεδρίου» (Ρέθυμνον, 18 - 23 Σεπτεμβρίου 1971), μερίμνη δὲ τοῦ διευθυντοῦ τοῦ Ἰνστιτούτου, ὅστις ὑπῆρξεν ὁ Γενικὸς Γραμματεὺς αὐτοῦ, οἱ τρεῖς τόμοι, οἱ ὁποῖοι ἐξετυπώθησαν δαπάναις τοῦ Ὑπουργείου Πολιτισμοῦ και Ἐπιστημῶν, διενεμήθησαν εἰς τοὺς συνέδρους και τοὺς εἰς αὐτοὺς συνεργασθέντας ἐν Ἑλλάδι και ἀλλοδαπῇ.

γ) Ὁ διευθυντῆς τοῦ Ἰνστιτούτου, ὁρισθεὶς ὑπὸ τῶν Ὑπουργείων Ἐξωτερικῶν και Ἐθνικῆς Παιδείας ὡς μέλος τῆς μικτῆς ἑλληνοϊταλικῆς Ἐπιτροπῆς Μορφωτικῶν Σχέσεων και Ἀνταλλαγῶν μεταξὺ τῶν δύο χωρῶν, μετέβη εἰς Ρώμην και μετέσχε τῶν ἐργασιῶν τῆς Ἐπιτροπῆς ταύτης ἐν τῷ ἰταλικῷ Ὑπουργείῳ τῶν Ἐξωτερικῶν (14 - 17 Ἀπριλίου), αἵτινες κατέληξαν εἰς τὴν ἀνανέωσιν τῆς μεταξὺ Ἑλλάδος και Ἰταλίας μορφωτικῆς συμφωνίας. Εἰς τὴν συμφωνίαν ταύτην ἐγένετο ἰδιαίτερα μνεῖα περὶ τοῦ ἐν Βενετίᾳ Ἑλληνικοῦ Ἰνστιτούτου και τῆς ἐκ μέρους τοῦ Ἰταλικοῦ Κράτους ἀναγνωρίσεως τῶν προνομίων αὐτοῦ.

δ) Ὁ διευθυντῆς τοῦ Ἰνστιτούτου, κατόπιν ἀποφάσεως τῆς Ἐποπτικῆς αὐτοῦ Ἐπιτροπῆς, μετέβη εἰς Μόναχον και μετέσχε τῶν ἐργασιῶν (14 Ἰουνίου) τῆς ἑξαμελοῦς Διεθνοῦς Ἐπιτροπῆς τοῦ Corpus τῶν πηγῶν τῆς βυζαντινῆς ἱστορίας, τῆς ὁποίας τυγχάνει μέλος. Ἡ Ἐπιτροπή, ὁμοῦ μετὰ τοῦ παρευρεθέντος εἰς τὰς ἐργασίας της Προέδρου τῆς Διεθνοῦς Ἐνώσεως Βυζαντινῶν Σπουδῶν Ἀκαδημαϊκοῦ κ. Δ. Ζακυθινοῦ, προέβη εἰς ἀπολογισμὸν τῆς γενομένης ἐργασίας, ἀντήλλαξε σκέψεις ἐπὶ τῶν καιρῶν θεμάτων και ἐπρογραμματίσθη τὰς μελλοντικὰς ἐκδόσεις.

ε) Όρισθείς δι' απόφασης του κ. Υπουργού Πολιτισμού και Έπιστημών ως μέλος της τριμελούς ελληνικής αντιπροσωπείας εις τὸ ἐν San Francisco τῶν Ἑνωμένων Πολιτειῶν ἀπὸ 22-29 Αὐγούστου συγκληθὲν ἸΔ' Διεθνὲς Συνέδριον Ἱστορικῶν Ἐπιστημῶν, ὃ διευθυντὴς τοῦ Ἰνστιτούτου μετέβη εἰς Ἑνωμένας Πολιτείας καὶ μετέσχε τῶν ἐργασιῶν τοῦ μεγάλου τούτου συνεδρίου, αἱ ὁποῖαι διεξήχθησαν ἐπιτυχῶς. Ἐν τῷ πλαισίῳ τῶν ἐργασιῶν τούτων ἡ Διεθνὴς Ἐνωσις Βυζαντινῶν Σπουδῶν ἀφιέρωσε δύο ἡμέρας (23 καὶ 24 Αὐγούστου), εἰς ἰδίᾳ συνεδρίας, κατὰ τὰς ὁποίας, μὲ γενικὸν θέμα *«Ὁ ἸΕ' αἰὼν καὶ τὸ τέλος τοῦ Βυζαντίου»*, παρουσιάσθησαν διάφοροι ἀνακοινώσεις Ἑλλήνων καὶ ξένων βυζαντινολόγων, συνεζητήθησαν δὲ καὶ ὀργανωτικὰ θέματα καὶ δὴ τὰ κατὰ τὴν ὀργάνωσιν, τὸν Σεπτέμβριον (5-11) τοῦ προσεχοῦς ἔτους 1976 ἐν Ἀθήναις, τοῦ ἸΕ' Διεθνoῦς Συνεδρίου Βυζαντινῶν Σπουδῶν. Ὁ διευθυντὴς τοῦ Ἰνστιτούτου, ὑπὸ τὴν ἰδιότητά του ὡς Γενικοῦ Γραμματέως τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπιτροπῆς Ἱστορικῶν Ἐπιστημῶν καὶ ὡς ἐκπρόσωπος αὐτῆς, μετέσχε τῶν γενικῶν συνελεύσεων τῆς Διεθνoῦς Ἐπιτροπῆς Ἱστορικῶν Ἐπιστημῶν (21 καὶ 29 Αὐγούστου), ἣτις ἐξέλεξε νέον προεδρεῖον καὶ ἀπεφάσισε, μεταξὺ ἄλλων, ὅπως τὸ προσεχὲς ἸΕ' Διεθνὲς Συνέδριον Ἱστορικῶν Ἐπιστημῶν συγκληθῆ κατὰ τὸ 1980 εἰς Βουκουρέστιον. Τὸ Συνέδριον παρέσχεν εἰς τοὺς ὀλιγίστους δυστυχῶς Ἑλληνας καὶ Ἑλληνοαμερικανοὺς συνέδρους τὴν εὐκαιρίαν χρησίμων ἐπαφῶν καὶ συνεργασίας μετὰ πολλῶν ξένων Ἱστορικῶν. Μετὰ δὲ τὸ πέρασ τοῦ Συνεδρίου ὁ διευθυντὴς τοῦ Ἰνστιτούτου ἐπωφελήθη τῆς εὐκαιρίας, διὰ νὰ ἐπισκεφθῆ τὸ ἐν Dumbarton Oaks Κέντρον Βυζαντινῶν Σπουδῶν (30 Αὐγούστου - 2 Σεπτεμβρίου) καὶ τὸ Πανεπιστήμιον τοῦ Harvard (2-3 Σεπτεμβρίου), ἐκ μέρους τῶν ὁποίων ἔτυχε φιλοξενίας, ἡ ὁποία τοῦ ἐπέτρεψε ν' ἀποκαταστήσῃ τὴν μετ' αὐτῶν συνεργασίαν τοῦ Ἰνστιτούτου. Περὶ πάντων τούτων ὑπέβαλεν ἥδη ἀρμοδίως διεξοδικὴν ἔκθεσιν.

ς) Διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 33 πράξεως τοῦ Ἑπουργικοῦ Συμβουλίου, δημοσιευθείσης εἰς τὸ ὑπ' ἀριθ. 26 τῆς 20 Φεβρουαρίου 1975 (τεῦχος Α') φύλλον τῆς Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως, ὃ διευθυντὴς τοῦ Ἰνστιτούτου ὠρίσθη ὡς Πρόεδρος τῆς πενταμελοῦς Ἐπιτροπῆς Προσωρινῆς Διοικήσεως καὶ Οἰκονομικῆς Διαχειρίσεως τοῦ νεοῖδρύτου Πανεπιστημίου Κρήτης. Τὰ προσωρινὰ (μέχρις ἐκλογῆς τῶν πρώτων καθηγητῶν) ταῦτα νέα καθήκοντά του ἀναγκάζουν αὐτὸν νὰ κατέρχεται συχνάκις καὶ νὰ παραμένῃ ἐπ' ἀρκετὸν εἰς Ἀθήνας, ἔδραν τῆς Ἐπιτροπῆς. Ἡ τοιαύτη ὁμως ἐκ τοῦ Ἰνστιτούτου ἀπουσία του ἔχει ὡς ἀντιστάθμισμα τὸ ὅτι ἐπιτρέπει εἰς αὐτὸν νὰ παρακολουθῆ ἐκ τοῦ σύγγυς καὶ ἀποτελεσματικώτερον

τὴν ἐν Ἀθήναις ἐκτύπωσιν τῶν «Θησαυρισμάτων» καὶ τῶν ἄλλων ἐκδόσεων τοῦ Ἰνστιτούτου.

Τοιαῦτα ὑπῆρξαν τὰ πεπραγμένα τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἰνστιτούτου κατὰ τὸ ἔτος 1975, τὸ πρῶτον εὐοίωνον ἔτος διὰ τὸ μέλλον τοῦ Ἰδρύματος ἕνεκα τοῦ ἐκδηλωθέντος ὑπὲρ αὐτοῦ ζωηροῦ ἐνδιαφέροντος τῆς Πολιτείας. Ἐλπίζομεν ὅτι τὸ ἐνδιαφέρον τοῦτο θὰ ὀλοκληρωθῆ καὶ θὰ ἀποδώσῃ τὰ ἀπὸ μακροῦ ἀναμενόμενα ἀποτελέσματα. Τὸ Ἑλληνικὸν Ἰνστιτούτον, τὸ ὁποῖον ἠδυνήθη κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη, παρὰ τὴν δυσμένειαν τῶν καιρῶν, νὰ ἐπιτελέσῃ ἐπιστημονικὸν ἔργον τὸ ὁποῖον τυγχάνει ἤδη διεθνῶς ἀναγνωρίσεως, πιστεύομεν ὅτι σήμερον, ὅτε κατενοήθη καὶ ἐξετιμήθη προσηκόντως ἡ μεγίστη ἐπιστημονικὴ καὶ ἐθνικὴ σημασία του, δὲν θὰ συναντήσῃ πλέον τὰς δυσχερείας τοῦ παρελθόντος εἰς τὴν ἀνοδικὴν πορείαν του.

Ἐν Βενετίᾳ, τῇ 31ῃ Δεκεμβρίου 1975.

Ὁ Διευθυντὴς τοῦ Ἰνστιτούτου

Μ. Ι. Μανούσκακας